

Nepriklausoma Lietuva

LITHUANIAN INDEPENDENCE • INDEPENDENT LITHUANIA

32/33 (2110-11)

1974 m. RUGPIJŪCIO - AUGUST 21 d.

CANADA - MONTREAL (Established 1941)

SAVAITINIŲ IVYKIŲ APŽVALGA

NAUJUOJU JAV VICE-PREZIDENTU
PAKVIESTAS IR SUTIKO BŪTI
NELSON ROCKEFELLER

Prez. G. Ford su žmona, įeinant
į Baltuosius Rūmus 1973 metais.

Nelson Rockefeller

KIPRAS PADALINTAS ?

Perversmas Kipre, įvykdytas su buvusios Graikijos militarinės valdžios pritarimu, privedė prie didelių permainų rytinėje Viduržemio jūros dalyje. Kipro salos prezidentas arkivyskupas Makarios buvo nušalintas ir dabar sėdi Londone laukdamas perversmo sukeltų pasekmių išaiškinimo. Turkai, pasinaudami perversmo pretekstu, išskėlė savo kariuomenę į šiaurinę Kipro dalį ir dabar jau yra užėmę vieną trečdalią salos, kurioje gyvena diduma turkų. Turkai siekia savystovumo 120,000 turkų mažumai toje salos dalyje, likusius du trečdalius palikdami pusel milijono saloje gyvenančių graikų. Atrodo, kad turkų įėjimas grėsmėje, tas planas ir bus priimtas. Tokiu atveju turkų ir graikų sukilimas atitinkamas salos dalis pasidarys išsivengiamas, nes jų tarpusavė neapykanta prilygsta š. Arijos katalikų ir protestantų neapykantai ir fanatizmui. Skiriamoji linija tarp turkiškos ir graikiškos dalies būtų Lefka - Nicosia - Famagusta, kurią šiuo metu jau yra užėmusi 40,000 turkų iškeltoji Kipro kariuomenė.

Perversmo Kipre pasekoje Graikija pergyveno dar didesnes politines ir militarines konvulsijas, kaip pats Kipras.

Diktatūrinė Graikijos generalų valdžia, turkų invazijos akivaizdoje, atsistatydino net nebandžiusi duoti atvirą paramą Kipro sukilėjams. Valdžios vaizdas buvo perduotas skubotai iš tremties atkviestam Paryžiuje gyvenusiam buvusiam demokratinės Graikijos premjerui Karamanliui. Šis pakartotinai šaukėsi Jungtinių Tautų, JAV ir Britanijos pagalbos sustabdyti turkus. Ilgos, su pertraukomis mėnesį trukusios derybos nedavė vaisių, nežiūrint kelių sutartų paliaubų ir kelių demarkacijos linijų. Turkai neslepia aiškiai ignoravo visus susitarimus ir užiminėjo naujus plotus, kad diplomatinės derybos vyktų jau atsiekus už planuotą okupuoti salos sričių. Turkai dabar skelbia, kad jų militariniai tikslai jau pasiekti, ir kad kitų ambicijų jie nebeturi. Graikija, nors ir alarmavo savo kariuomenę ir rezervus, tačiau į atvirą karą, prieš žymiai pranašesnę priešą, vieni nedrįso išeiti.

Graikijos-Turkijos konfliktas labai neigiamai atsiliepė į Atlanto Sąjungą. Negaudami realios paramos turkų sustabdymui graikai nutarė pasitraukti iš Atlanto Sąjungos ir pareikalavo JAV atitraukti savo turimą kariuomenę Graikijoje. Tuo būdu labai jautrus Atlanto Sąjungos piet-

BENDRUOMENYBĖS

STUDIJINIO SUVAŽIAVIMO - STOVYKLOS PROGRAMA

AKADEMINIS SKAUTŲ SĄJŪ - linksmoji programa bus įvykdyta šiais metais švenčia savo 10 metų penkiasdešimtmetį ! narius ir svečius Akademinio Jubiliejinę A.S.S. stovyklą - Skautų Sąjūdžio šventėje dalyvys Daivanoje rugpjūčio 26 - vaiti!

los oficialus atidarymas bus Rugpj. 27 d. -Atidarymas antradienį, rugpj. 27 d. Stovy-Montrealiečių vyr. sk. jubiliejos akademine, menine ir meno projekto "Vaivorykštė"

ryčių sparnas suiro ir nežinia kaip bus su JAV ir Britanijos turimomis laivyno bazėmis Kipre ir Graikijoje. Sovietų Sąjunga viso šito pasekoje triumfoja ir stengiasi kuo daugiau susikrauti diplomatinio kapitalo laviruodama besipešančių tarpe. Nukentėjo ir Jungtinių Tautų prestižas. Visos Saugumo Tarybos priimtose paliaubų rezoliucijos nuėjo niekais, kadangi turkai į jas nekreipė dėmesio. Graikų-turkų zonomas atskirti buvusi tarptautinė Jungtinių Tautų kariuomenė nieko efektyvaus negalėjo padaryti ir net turėjo nereikalingų aukų, jų tarpe ir kanadiečių. Taigi, Europos istoriniai tautų ir tautelių ki-virčiai nuolat ardo bet kokias Vakarų Demokratijų sąjungas ir vieningą jų politiką.

STANFIELD PASITRAUKIA

Kanados Konservatorių partijos vadas Robert Stanfield, pralaimėjęs prieš Trudeau trejus rinkimus iš eilės, nutarė pasitraukti. Tas pareiškimas buvo padarytas praeitą savaitę pirmame išrinktųjų Konservatorių parlamento atstovų susirinkime. Stanfield sutinka vadovauti partijai, kol bus išrinktas naujas lyderis, bet ne ilgiau kaip iki 1976 metų, kada įvyks partijos atstovų suvažiavimas. Pora konservatorių atstovų reikalavo, kad Stanfield atsistatydintų tuo pat, tačiau jų nuomonė nerado pritarimo. Mat, bijomasi, kad kol nėra pilnai išryškėjusio kandidato į vadus, skubotas partijos suvažiavimas galėtų dar labiau suskaldyti ir susilpninti partiją. Rimčiausi šiuo metu kandidatai būtų Ontarijo provincijos premjeras Davies ir Albertos premjeras Peter Lougheed, tačiau, esą, iki

1976 metų jie to klausimo ne svarstyti nenorį. Atrodo, kad šiais laikais norint būti sėkmingu partijos lyderiu, reikia būti daugiau artistu, kaip ekonomistu ar politiku. Televizija visiškai pakeitė rinkimus reikalavimus ekrane pasirodantiems politikams. Stanfieldo nelaimė ir buvo ta, kad jo išvaizda, kalba ir manieros neatitiko artistiniams reikalavimams ir neimponavo publikai. Tačiau įsiklausius į jo kalbas visada buvo galima rasti jose logikos, išminties ir administracinio patyrimo ir tai žymiai daugiau, kaip oratoriškai pasakytose kitų politikų kalbose.

STREIKAI, STREIKAI...

Toronte streikuoja Metro ir autobusų linijų tarnyba. Montrealyje - Metro. Vakaruose - grūdų krovėjai. Kvebeke - streikavo, o dabar "darbo sulėtinimą"vykdo statybininkai. Tą patį daro Montrealyje ugniagesiai. Nutrūko geležinkelio unijų derybos. Visur pagrindinė priežastis - algų padidinimas ir pragyvenimo priedų įvedimas ryšium su kylančiomis kainomis. Trudeau vyriausybė tuo tarpu tebesėdi rankas sudėjusi, neveiksminga. Tokia ji buvo ir praityje. Kai kas spėja, kad gavusi daugumą parlamente, ji bus dar aragantiškesnė ir mažiau paisanti minios reikalus. Vėl gi kiti mano, kad Trudeau dabar gavo antrą šansą ir kad jis jau bus pasimokęs iš anų rinkimų, kuriuose tik per plauką neprarado valdžios.

Kainų kilimas, infliacija ir streikai yra pagrindinės Kanados ligos. Tikrai gaila, kad lig šiol neatsiranda kietesnės rankos joms gydyti.

Simbloneese Liberation Army pagrobtosios Patricia Hearst bute po šio įvykio buvo rasta kulkų, kurių viduje buvo cyanido nuodai. Inves-tigacijos Biuras nustatė, kad tokiomis kulkomis buvo nužudytas Oaklando mokyklos direktorius Markus Foster.

DĖMĖSIO!

NL naujoji valdyba nutarė stuminti laikraštį tik už \$5.00 pirmuosius po užsisakymo metus naujiems skaitytėjams. Spausdinama atkarpą 8 psl., kviečiami pasinaudoti. Valdyba ieško asmenų skelbimams rinkti, kurių bus mokama 25% komiso nuo gauto ir apmokėto skelbimo. Prašoma kreiptis į NL administraciją.

pristatymas, fil. J. Dainausko paskaita-"Lietuva dabar", Susipažinimo vakaras. ASD, Korp! Vytis, FSS veiklos reikalais diskusijos vyks atskirai.

Rugpj. 28 d. -fil. V. Statkus- "ASS 50 metų veiklos istorinė apžvalga"; fil. S. Girdeus- kienė -"FSS kūrimasis Lietuvoje"; fil. G. Mariūnaitė - "Lituanistinių šeštadieninių mokyklų programų vertinimas"; fil. D. Bruškytė - "Čiurlionis"; ASS veikla - diskusijos; filmų vakaras;

Rugpj. 29 d. - v. s. I. Lukoševičienė - "Lietuvių identitetas kun. dr. J. Kubilius - "Religinės, moralinės ir tautinės vertybės" - diskusinė tema; ASD, Korp! Vytis, FSS veikla - diskusijos vyks atskirai; tautinių šokių vakaras.

Rugpj. 30 d. - v. s. I. Lukoševičienė - "Kas padeda lietuviškiems kalbėti" - grupinės diskusijos; dal. A. Tamošaitis - "Lietuvių tautodailės būdin-gieji bruožai"; ASS veikla - diskusijos; Jaunimo svars - tybos - "Jaunimo išpūdziai lankantis Lietuvoje" skaidrės iš Lietuvos.

Rugpj. 31 d. - Svarstybos - "Lituanistinių mokyklų Amerikoje mokytojų problemos"; ASS informacinis suvažiavimas; fil. V. Kamantas - "Lietuvių Bendruomenės įtaka tarptautinėje politikoje"; Vakarėnė-meninė programa, šokiai.

Rugs. 1 d. - fil. dr. T. Reimėkis - "Modernizacijos ita-ka tautiniam identitetui Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje"; dr. arch. A. Kulpa - "Vilniaus Barokas"; Dr. D. Valukėnaitė - "Dvi bevaisės žemės T. S. Eliot ir Tomo Venclovo"; Vakarėnė su menine programa-muz. Fausto Strollos oktetas ir paskaita "Lietuviški motyvai lietuvių kompozitorių kuryboje"

Rugs. 2 d - uždarymas.

IŠRINKTA 20 NAUJŲ LITUANISTIKOS INSTITUTO NARIŲ L. I. prezidiumo pirmininkas dr. J. Gimbutas praneša, kad Lituanistikos Instituto tarybos posėdyje birželio m. 9 d. ir papildomu korespondenciniu balsavimu, liepos m. 24 d. šie asmenys išrinkti L. I. nariais:

Bibliografijos skyrius - Kazys Baltramaitis, Čikaga. Filosofijos skyrius - kun. Andrius Baltinis, Čikaga; kun. dr. Valdemaras Cukuras, Pomfret, Conn.; dr. Vytautas Donelė, Univ. of Newcastle, Australija; kun. dr. Pranas Gaida - Toronto; dr. Juozas Girnius, Boston; kun. dr. Feliksas Jucevičius, Montreal; kun. dr. Algirdas Jurėnas, Univ. of Maine, Augusta; dr. Antanas Macelina, Münster, Vokietija; dr. Algis Mitkūnas, Ohio University, Athens; dr. Ignas K. Skrupskelis, Univ. of South Carolina, Columbia; dr. Vincas Vyčinas, Omoa B.C., Canada.

Kalbos skyrius - Genovaitė Buja-Bijūnienė, McGill univ., Montreal, Canada.

Literatūros skyrius - dr. Delija J. Valukėnaitė, Bridgewater State College, Mass.

Menotyros skyrius - dr. Leonardas J. Šimutis, Chicago State Univ.; dal. Romas Viesulas, Temple univ. Tyler meno mokykla, Philadelphia.

Psichologijos-pedagogikos skyrius - dr. Vytautas Černius, Temple univ., Philadelphia; Genutis Procuta, univ. of Ottawa, Canada; dr. Agota Šidlauskaitė, univ. of Ottawa; dr. Ina Užgirdienė, Clark univ., Worcester, Mass.

Dabar Lituanistikos Instituto turi 103 tikruosius narius ir 5 narius-talkininkus. Institute yra 9 skyriai. Kanadoje gyvena 14 L. I. narių, iš jų 6 Montrealyje. Sekantis jau penktasis L. I. suvažiavimas įvyks Cleveland, Ohio, kal šetmal"-grupinės diskusijos; dal. A. Tamošaitis - mis.

PERRINKTAS PIRMININKU

Kęstutis Mikas, UBA - BATUNO direktoriato persiorganizavimo posėdyje buvo išrinktas ir toliau būti vykdomuoju pirmininku ir vyriausiu UBA - BATUNO veiklos koordinatorium. H. Kulber - Kulbokienė išrinkta direktore ryšiams tarp pabaltiečių tautų, o P. Vytenius sekretorium narių verbavimo reikalams. UBA - BATUNO prezidentu ir toliau pasilieka latvis Ints Rupeers. Iždo reikalus tvarkys Rein estas Virkmaa, o latvis Olgerd Balodis finansavimo planavimą. Latvis dr. Uldis Blukis - direktorium Jungtinių Tautų reikalams, Iestė Mari Linnamaa - direktore dokumentacijai ir studijinėms medžiagos paruošimui. Estas Andres Jurado - direktorium speciallitem projektams. Iš lietuvių į direktoriatą antriniškais išrinkti: Vytautas Bannaitis, Eugenija Karpus ir Kristina Nomekaitė, o į kontrolės komisiją - Dalė Bulgarytė.

Naujai išrinktos Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos Sesija šaukiama 1974 m. lapkričio mėn. 2 ir 3 riais:

Neseniai įsteigtosios Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos Pirmininkas Almis Juolas pakviestas ir sutiko įsijungti į Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybą kaip Vicepirmininkas Jaunimo reikalams.

Ateinančiais metais KLB-nės Hamiltono apyl. švenčia 25-rių m. įsteigimo sukaktį. Šią išskilmę vietos ap. valdyba nutarė atšvesti 1975 m. spalio mėn. 5-13 d. d. Kana-dos Lietuvių Dienos progą, kurios kulminacinio punkto būtų 1975 m. spalio mėn. 12d. I-oji Kanados Lietuvių dalų ir šokių šventė.

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS - NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuanian Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle H8P 1C4, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje - \$9.50, visur kitur - \$10.00.
Rėmėjo prenumerata nuo \$15.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Adm. ir laik. red. F. P. Paukštaitis.
Adresas: 7722 GEORGE STREET, LASALLE H8P 1C4, Que.
Tel. (514) 366-6220

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuostatais. Rankraščiai grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

STOVYKLINIAI APMASTYMAI

Iš įvairių lietuviškųjų jaunimo vasaros stovyklų ateinančios žinios nėra jau taip džiuginančios. Atrodo, kad bendrasis stovyklaujančių skaičius pradeda mažėti. Jei tai tiesa, pravartu panagrinėti ir priežastis prie to privedusias. Tuoj pat galima prielaida, kad jau išvis turime mažiau stovyklinio amžiaus jaunimo. Toliau, gali atrodyti, kad tėtiškai atkreipė dėmesį į vis didėjančias išlaidas, ir, kai kuriais atvejais, gal pagallėjo savo jauniesiems pinigų stovyklai. Taip pat tiesa, kad vis ir vis daugiau mūsų jaunimo įsijungia į laikinus vasaros darbus, norėdami užsidirbti kiek lėšų savo "asmeniniams" reikams ir bent tuo laimėti bent kiek "nepriklausomybės" nuo savo tėvelių. Tokiems, paprasčiausiai, laiko nelieka jokiai stovyklai.

Dar kitus baugina į stovyklų nuostatus įtraukti vis griežtesni ir daugiau drausmės reikalaujanti potvarkiai. Atsiet, jei atimama bent kiek to "fun ir goodtime", atsiet, ko man ten ir vykti. Bus ir tokių, kurie išvis varžosi savo lietuvių kalbos riboto mokėjimo ir aplamai lituanistinio išsilavinimo. Tokie, ne norėdami jaustis paskutiniams stovyklautojų būry, jau nerodo jokių pastangų ar noro vykti pačion stovyklon. Dar viena rūšis yra tokių, kurie metų

metais vykdavo kiekvienon stovyklon ir dabar autoritetingai taria, kad užteks, nusibodo, vis tas pats ir tas pats, jau nieko naujo ir patrauklaus neranda ir tiek. Gal dar esama ir kitokių priežasčių, kurios čia nesuminėtos, tačiau ne tame glūdi pati esmė, svarbiau jau pats faktas, kad stovyklaujančių skaičius turi tendenciją mažėti. Tas ir kelia susirūpinimą.

Taipgi, beveik tikra, kad mažiausiai pasisiekimo ir dėmesio susilaukia stovyklos vienos lyties jaunimui. Pavyzdžiui, šiais metais, Putnamo seselių tvarkomai ir vadovaujama "Dainavoje" stovykla mergaitėms, tesusilaukė tik 40 dalyvių, tai yra, bent du trečdaliai (ar daugiau) vietų liko tuščios, neišnaudotos. Toji stovykla turi tikrai gerus ir pasisventusius vadovus, turinčią ir įdomią programą, bet, pasirodo, to jau neužtenka pritraukti bent kiek daugiau mergaičių. Savo metu, ton pačion stovyklon suplaukdavo jaunimėlio iš tolimų Atlanto ar net Pacifiko pakrančių. Atsiet, išvada persasi tokia, kad tiek jaunieji, tiek ir jų tėveliai kur kas daugiau vertina mišrias stovyklas, kur gali bendrauti abiejų lyčių priaugnėioji karta.

Turime gražų būrį jaunimo, kuriam dar rūpi ir yra įdomu pagilinti ir praplauti savąjį visokeriopą lituanisti-

nių žinių bagažą. Tokie nesibaudo rimtesnių išipareigojimų ir rimtų, kartais sunkesnių stovyklinių programų. Kartuturime (gal net ir daugiau) ir tokių, kuriems stovyklos laikotarpis terešikia pramogavimui ir nerūpestingai poilsui. Tai nėra lietuviškos stovyklos tikslas ir paskirtis. Todėl ir susidaro savotiški nesklaidumai ir dalyvių nubyrėjimai, kai pamatoma, jog lietuviškoji stovykla nesibazuoja vien tik sportu, jodinėjimu ir šokiais. Jau pats laikas pradėti skirti daugiau dėmesio ne kiekybei, bet kokybei. Tuo būdu ir lietuviškos stovyklos taps, nors ir mažesnis, ne taip gausiomis, bet stipresnėmis ir pasiekiančiomis tuos tikslus, dėl kurių, jos pirmoje eilėje ir buvo įsteigtos. Tai jau neišvengiamos realybės diktuojami faktai.

Al. Gimantas

P.S. Montrealyje atrodo, šimt situacija buvo kiek kitokia, stovyklautojų buvo padaugėję.

SKAUTAMS

ORGANIZUOTO JAUNIMO ENTUZIAZMAS?

Neseniai spaudoje buvo rašyta, kad Delhi (Ontario, Londono kaimynystėje) "Birutės" skautų draugovė, gyvavusi per 15 metų, turėjo likviduotis. Ji, girdi, apylinkėje buvo apjungusi veik visas lietuvių mergaites ir turėjusi gerą pasisiekimą ir vertinimą visuomenėje. Likviduotis draugovė, girdi, buvo priversta... jaunimui besiskirstant studijuoti, o prieauglio nebuvę... Savo veiklos suaptas - 459 dolerius - birutietės paskyrusios "Romuvos" skautų stovyklavietei.

Teko dalyvauti šilumetinėse Lietuvių Dienose Winnipege. Ten visą meninę programą puikiai išpildė atvykęs iš rytinės Kanados lietuvių organizuotas jaunimas. Winnipego lietuviai labai džiaugėsi ir didžiausio tuo ir apgailestavo, kad savo apylinkėje organizuoto jaunimo neturi. Jie taip pat tvirtino, kad ateityje lietuvių išlaikymas priklausys tik nuo mūsų organizuoto jaunimo.

Žinutę apie Delhi skautų draugovės likvidavimą ten-

PANORAMA

RUSO MOKSLININKO PROTESTAS

Pagal "Los Angeles Time" dienraščio korespondentą iš Maskvos, vienas žymiausių rusų mokslininkų Andrei Sakharov/fizikas, išvykęs Sovietų hidrogeninę bombą, išleido atsisaukimą "detente" derybų metu Maskvoje, atkreipdamas dėmesį į žmogaus teisių apsaugojimą. Savo laiške tuomet buv. Amerikos prezidentui Nixon'ui ir Kom. Partijos generaliniam sekretoriui Brežnev'ui, Sakharov'as reikalauja, kad būtų suteikta laisvė jo ilgam sąraše nurodytiems politiniams kaliniams kalėjimuose, konc. lageriuose bei psich. ligoninėse. Jis prašo Nixon'ui ir Brežnev'ui, kad jie svars tyty žodžio bei religijos laisvės atstatymą Sovietų Sąjungoje, o taip pat ir laisvę emigruoti.

Dr. Sakharov savo rašte pažymėjo įvairių rusų protestuotojų pavardes - "nusikaltėlių" intelektualų. Taip pat ir žydų, kurie nori emigruoti, lietuvių, nubaustų už religijos propagavimą ir ukrainiečių, kurie žadina tautiškumo jausmus.

Žymusis mokslininkas pabrėžia, kad pagrindiniai žmogaus teisės klausimai yra ne politiniai, bet jų išrišimas daug prisidėtų prie tarptautinio pasitikėjimo ir prie "detente" - atoslūgio. "Jeigu jūs apeisite visuotinius humaniškumo principus, tai nublukinsite savo užsibrėžimų tikrąją reikšmę ir įsivesite prie nepasisekimo bei neatsieksite įgyvendinti tokių tikslų: taikos ir saugumo. Aš noriu tikėti, kad jūs to sau neleisite..."

Mokslininkas yra dažnai ir išpėjęs, kad... "politinis atoslūgis tarp laisvos demokratinės JAV-bėse ir tarp uždaros-savaržytos, vienos partijos valdomos visuomenės,

Andrei Sakharov

yra sunkiai įmanomas." To dėl savo laiške jis rašo: "Aš atsisaukiu į jus, kad sukurtumėte sąlygas pasikeisti informacijomis tarp mūsų piliečių, kad sudarytumėte galimybes spaudos laisvei, religijai bei minties laisvei, kaip kad yra atžymėta Tautų Sąjungos Žmonių Teisių Deklaracijoje. Aš atsisaukiu į jus, kad dėtumėt pastangas paleisti politinius kalinius, kad sulauktumėt persekiojimus dėl kokios nors pareikštos nuomonės, dėl informacijų platinimo, dėl religinių įsitikinimų, dėl mėginimo palikti kraštą."

Kaip žinoma, vykstant 1960-1961 m. Brežnev'o pasitarimams, Sakharov'as buvo paskelbęs būdo streiką, kad tie reikalavimai būtų įgyvendinti. Kaip Sovietų vyriausybė į tai reaguos nežinoma.

J. Kaškelis

AKADEMINĖS SKAUTIJOS LEIDYKLA PRANEŠA

LEIDINYS APIE PROF. S. KOLUPAILĄ

Ši rudeni pasirodys kapitalinis veikalas apie žymų hidrologą, visuomenininką, spaudos bendradarbį, profesorį Steponą Kolupailą. Kn. autoriai yra mirusio profesoriaus buvę studentai, inž. Juozas Danys ir dr. Jurgis Gimbutas. Su autoriais išsamiai bendradarbiavo velionio šeima, eilė kolegų ir prietelių. Pažymėtini Zenonas Bačelis, Ksaveras Kaunas, J. ir R. Baubliai, prof. J. Brazaitis, dr. A. Damušis, A. Didžiulis, prof. S. Dirmantas, P. Narutis, K. Palčauskas, dr. A. Šešplaukis, kun. J. Prunskis ir kt. Taip pat naudotasi daugybės detalių atskleidžiančių profesoriaus dienoraščių ir net iš Lietuvos atsiųžta, dešimtmečius vesta Kolupailų šeimos svečių knyga. Spalvinga, daugialypė profesorius Kolupailos asmenybė kruopščiai, išsamiai ir objektyviai atkurta monografijos puslapiuose. Monografija pasirodys šių metų rugpjūtį. L. E-tas

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

KODĖL VATIKANE LIETUVIŲ KATALIKŲ REIKALUS TVARKO VIS KITŲ TAUTYBIŲ DVASIŠKIAI?

"T. Žiburiuose" nr. 32, 8. VIII. 1974 rašoma: "Asmuo, kuris rūpinosi tikinčiaisiais Lietuvoje pastaraisiais metais Vatikane, buvo prel. Montalvo... Į jo vietą ateina jaunas ir energingas indietis prel. Dias... Apie Lietuvą prel. Dias pasiryžęs kuo daugiau sužinoti".

Koks kurjotas? Dvasiškis, kuris mažai težino apie Lietuvos katalikus, tvarkys jos reikalus?

Mums vis darosi neaišku, kodėl tai vietai nepaskirtas lietuvis dvasiškis? Jų ten Romoje yra daug, labai kvalifikuotų toms pareigoms, ir profesorių, ir prelatų, ir net prelatų diplomatų (kaip dr. A. Bačkis) ir kt.

Kodėl Vatikanas taip ignoroja USA ir kitų kraštų labai aukšto intelekto lietuvių dvasiškių, kurie Vatikanui tikrai būtų gerai patarėjais.

Pirmiau Vatikane lietuvių 2 psi.

atstovaudavo lenkai, dabar jau aziotai... Kodėl?

J. Kelmas
Toronto, Ont.

AR MASKVA LIETUVOS SOSTINE?

Montrealio Pasaulinės Parodos "Žmogus ir Pasaulis" Sovietų Sąjungos paviljone yra veltui dalinama daug propagandinės literatūros anglų ir prancūzų kalba. Tik imkite, neškitės ir skaitykite. Ir ima. Nors dauguma, išėję iš paviljono, čia pat numeta į šiukšlių dėžę.

Tarp kitų yra dalinama knygutė, pavadinta tik keturiom raidėmis: USSR. Knygutė gražiai iliustruota, spaudinta Maskvoje 1974 m. Knygutėje aprašytas Sovietų Sąjungos susidarymas ir dabartinė jos ūkinė ir ekonominė padėtis - aišku, viskas kuo geriausia. Aprašinėjant Sovietų Sąjungos susidarymą, pamirėta, kad Sovietų Sąjunga (su visomis savo respublikomis) 1972 m. šventė 50 metų įsikūrimo sukaktį.

Tekste tarp kitko yra ir taip pasakyta: "Pagrindinė tiesa

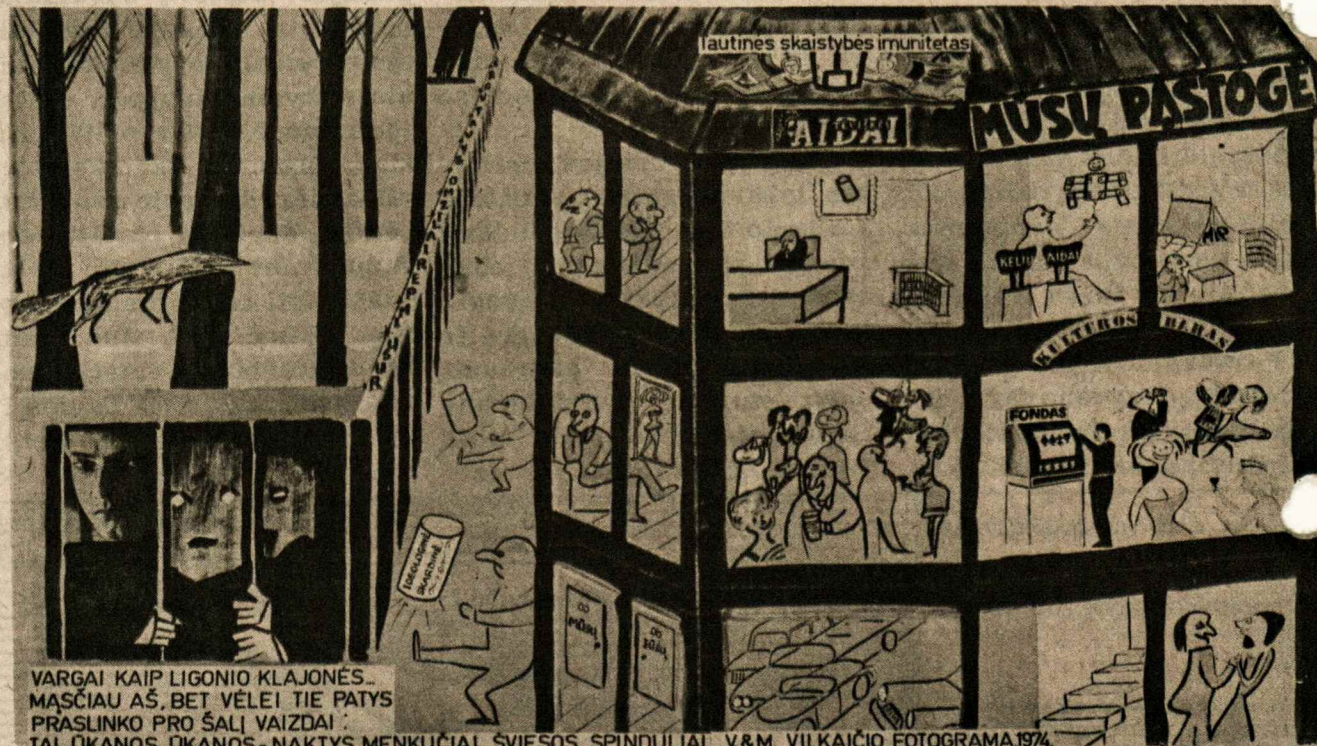
yra ta, kad kiekvienas sovietų pilietis USSR laiko savo tėvyne. Užbekal ar tai rusai, gruzinai ar jakutai, ukrainiečiai ar gudai, armenai ir lietuviai Maskvą vadina savo sostine". - Nors mes ir menkai žinome Sov. Sąjungos konstituciją, bet žinojome, kad Lietuvos "respublikos" sostinė yra Vilnius. Ir Sovietų Sąjungos mes nelaikome savo tėvyne: mūsų tėvyne yra Lietuva. Gerbiame, nepus-kite į akis miglų!

Lankytojas

USA.

BEREIKALINGA BAIMĖ

"Naujienos", "NL" ir kt. laikraščiai yra paminėję apie šnipus, kurie esą veikia Maskvos nauda. Tai ne naujiena. Nuo senų laikų jų buvo visur ir bus ateityje. Nemanau, kad lietuviai visuomenės veikėjai turėtų jų bijoti. Lietuviška veikla yra atvira, iš lietuviškų laikraščių gali visi visa sužinoti. Dirba lietuviai ir kitų tautų kanadiečiai, kaip SSSR valstybės nauda, taip ir kitoms valstybėms. Tai sena istorija. Tik reikia saugotis provokacijų, ypač iš Maskvos

VARGAI KAIP LIGONIŲ KLAJONĖS. MASČIAU AŠ, BET VĖLEI TIE PATYS PRASLINKO PRO ŠALĮ VAIZDAI. TAI UKANOS. UKANOS - NAKTYS. MENKŲČIAI SVIESOS SPINDULIAI. V.M. VILKAIČIO FOTOGRAMA 1974

agentų. Jie gali "padaryti" komunistų šnipų geriausią lietuvių, visuomenės veikėją. Nerelkia tikėti gandams. Jais norima mažinti kovotojų eiles už Lietuvos laisvę. Dirbtinų dokumentų visi šnipai pridaro. "Naujienos" nėra autoritetas šnipams nustatyti.

J. V-nis

Ontario.

KELEIVIS Lithuanian Weekly

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGĄ ŽODĮ SKELB DAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARŠĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI, YRA GRAŽŲ APŠAKŲ, EILĖRAŠČIŲ. ADV. M. ŠVEIKAIŠKIENĖ VEDA TĖI SINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ. Metinė prenumerata tik \$7.00

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

BRAZINSKŲ REIKALU

BRAZINSKAI KABO ANT BEDUGNĖS KRAŠTO!

Ar laisvi lietuviai juos pamiršo?

Šių metų gegužės mėnesio pabaigoje lietuviškoje spaudoje sutvarkėme džiaugsmingos žinios, kad Pranas ir Algirdas Brazinskai Turkijoje amnestuoti, Turkijos respublikos 50 metų šventės proga. Visi laukėme jų laimingo atvykimo į JAV-bes, ar kurį kitą laisvą kraštą.

Betgi mūsų vadovaujančios įstaigos neįstengė jiems parūpinti vizos. Netrukus pasirodė žinios, kad jie, Sovietų Rusijai reikalaujant, vėl suminti ir įkalinti Turkijoje.

Po ilgokos pertraukos, gavau iš jų laišką, parašytą 1974 liepos 30 d. Kai kurias to laiško vietas paskelbiu lietuviškos visuomenės žiniui ir dėmesiu.

Jie rašo:

"Šis laiškas yra pirmas ne iš kalėjimo, o iš laisvės, jeigu taip galima pavadinti sunkų gyvenimą šioje pabėgėlių stovykloje, į kurią, aplinkybių verčiami, patys pasiprašėme".

Toliau:

"1974 m. gegužės 21 d. buvo didžiulės pergalės diena, pradėjusi naują lapą mūsų odisejoje, kurios gyvybingasis švyturys visuomet buvo, yra ir bus Lietuvos ir kitų

Baltijos tautų laisvės ir vienybės vizija. Už konkrečias pastangas šios ugningos vizijos įgyvendinimui mums grėsė mirtis sovietų imperijoje, ir, sovietams neatlaikydami spaudžiant, ilgametis įkalinimas Turkijoje. Tačiau laiminga žvaigždė neapleido mūsų: ryšium su Ataturko įkurtos respublikos 59-mečiu Turkijos vyriausybės priimtas amnestijos įstatymas buvo pritalkintas ir mums, beveik ketverius metus kalintiems Lietuvos laisvės kovotojams. Žinoma, mūsų išlaisvinimui iš kalėjimo lemiama įtakos turėjo ir laisvo pasaulio lietuvių visuomenės gyvas atsiliepiamas į mūsų atsisaukimus, už ką mes esame nuoširdžiai dėkingi". Vieną sakinį praleidus, skaitome: "Minimas laišku, telegramu, peticijų siuntimo žygis ne vien padėjo mūsų bylai, bet ir gerai pasitarnavo Lietuvos vardo ir vargo išgarsinimui tarp tautiniu mastu.

Nuo 1974 m. gegužės 21 d. mes tapome teisiskai ir faktiškai laisvi. Išvykimui iš Turkijos mums reikalingos tik vizos. Tačiau iki šiolei lietuvių veiksniai jų nesugebėjo gauti. Jie negali teisintis neva neaiškia mūsų teisėje būkle, nes jiniai yra labai aiški: Turkijos teismai teisėtai pritaikė mums amnestiją ir ryžtingai atmetė pakartotinus rusų skundus, protestus, šmeižtus. Suprantama,

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

AFRIKOS KARŪNUOTASIS GERVINAS

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

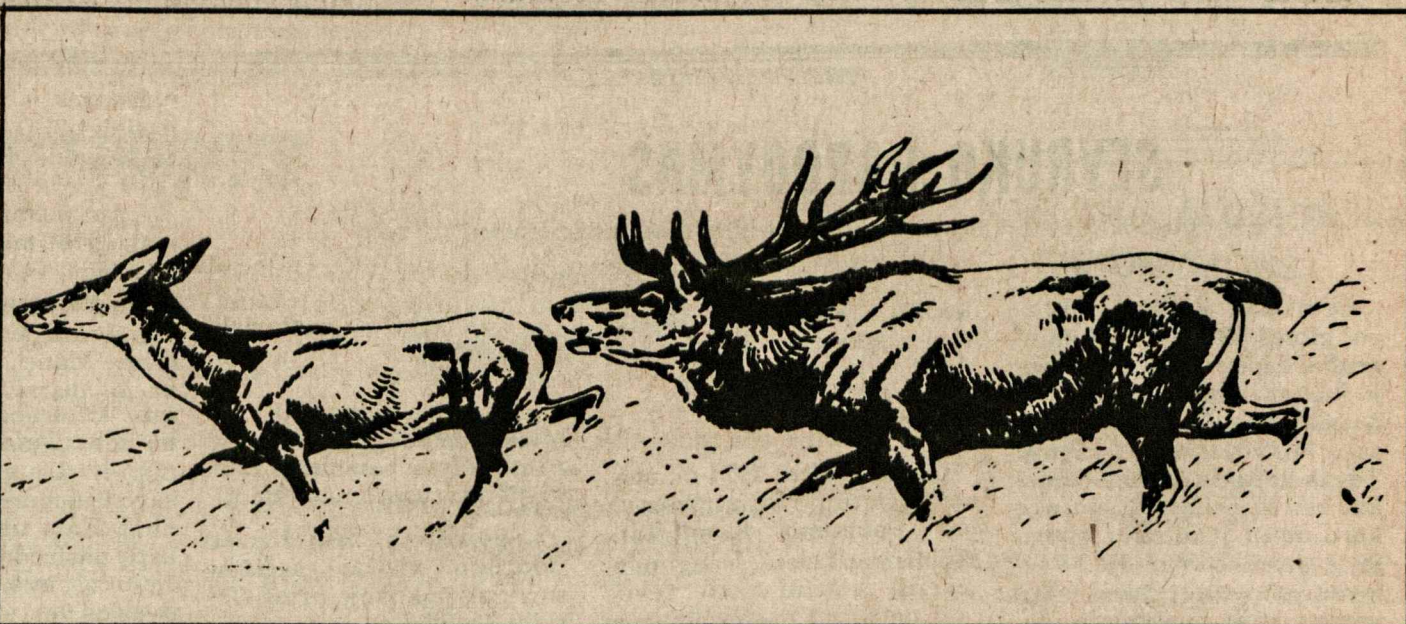
Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖJE

Balys Brazdžionis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

Algirdas Gustaitis

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖS GINKLO DRAUGAI

Dijonizas Poška/1757-1830/

T E P L I O T O J A S

Vienos parodos atidarymo metu Toronte, 1962 m. Iš kairės į dešinę: P. Alšėnas, J. Matulionis ir dail. T. Valius su Ponia.

Nuotrauka S. Dapkaus

Pranys Alšėnas

SUKAKTUVININKAS DAIL. TELESFORAS VALIUS

Jau skaitėme spaudos pranešimus, jog dailininkas Telesforas Valius liepos 20 d., giminių ir bičiulių tarpe, Akmenės vasarvietėje atšventė 60 m. amžiaus sukaktį.

Ta proga – ir mes norėtu – me tuo pačiu reikalu ši bei tą išsistarti.

Žinoma, šešiasdešimt metų net ir vidutinio judrumo, energijos bei kūrybingumo žmogui – dar nėra "kažkas balsaus", bet tik "subrendusio žmogaus" amžius.

Gi dail. T. Valius – savo kūrybingumu ir energija – toli pralenkiantis kitus. Jis nėra iš tų, apie kuriuos sakoma: "Dienos bėga, o jie stovi". Jis nestovi ir nestovės, o tikrai tikiu, kaip kūrė, taip ir kurs, ir po to bankietėlio Akmenėje...

Ką daugiau apie Sukaktuvininką pasakyti? Pirmiausia, gal reiktų paminėti patį ryškiausią momentą – tai jo gi –

mimą.

Telesforas Valius atėjo į šį pasaulį – verdamas, susiraukęs, šypsodamasis ar dar kitokia veidelio išraiška – nežinau, bet tai atsitiko 1914 m. liepos 10 d. Rygoje, Latvijoje. 1931–37 m. baigė Kauno Meno Mokyklą pas prof. Adomą Galdiką. Specializavosi grafikoje. Toliau 1942–44 m. Vilniaus Dailės Akademijos grafikos katedros vedėjas; 1946–49 m. "Ecole des Arts et Metiers" Freiburg i. Br. grafikos studijos vedėjas. Nuo 1960 m. Central Technical School Toronte, meno skyriaus dėsto metalo graviūrą – kariniame kurse.

Kaip grafikas, Telesforas Valius ypatingai daug yra iliustravęs knyge. Štai, šiek tiek toli gražu, ne visos knygų autorių pavardės, kurių knygų viršelius ir iliustracijas sukūrė mūsų dailininkas: Kazys Zupka,

Juozas Keliuotis, Henrikas Nagys, Faustas Klrša, Reiner Maria Rilke/vertimai H. Nagio/, Kazys Bradūnas, Stasys Santvaras, Leonardas Andriekus, Bernardas Brazdžionis, Antanas Vaičiulaitis, Leonardas Žitkevičius, Juozas Krališkaitis, kun. dr. J. Gutauskas, A. Maceina, A. Rinkūnas "Kregždutės" ir eilė kitų.

Jei išsižūrėsime į čia parduotą autorių pavardes, pamatysime, jog tai daugiausia – poezijos rinkiniai. Kodėl taip? Manytume, todėl, kad Sukaktuvininko dailininko subtili siela jam geriausia leidžia išjausti poetinę kūrybą.

Vienok, priduriant prie to, pasakytina, jog T. Valius, kaip grafikas, labai preciziškai išsijaučia ir į visokių kitokių žanrų knygų turinį. Jis ilustruoją ir šias eilutes rašančiojo knygą-patriotinių straipsnių rinkinį "Maži žodžiai apie Didelius Dalykus", nupiešdamas viršelį ir titulinį lapą. Piešinyje – pelikanas-paukštis krauju maitina savo vaikus, snapeliais išsisturbisius pelikano krūtinę.

Dail. T. Valius yra atlikęs eilę scenos veikalių apipavidalinimų Lietuvoje ir išvykose. Be to, daugelį metų prižiūrėjęs ir tvarkęs mėnesinio kultūros žurnalo "Aidų" meninę sritį, spaudoje davęs nemažą straipsnių ir kritikų meno klausimais, skaitęs paskaitų meno temomis, etc.

Sukaktuvininkas priklauso Lietuvos Dailininkų Sągajai, Kaune; Austrijos Dailės Institutui Innsbruck'e; šiuo metu yra narys: Lietuvos Dailės Instituto; Society of Canadian Painters-Etchers and Engravers; The Canadian Society of Graphic Arts; American Colour Print Society/Phila-

delphia; Fellow of the International Institute of Arts and Letters /Šveicarija/.

Meno parodose su sava kūryba Sukaktuvininkas yra dalyvavęs: Lietuvoje, Austrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje, N. Zelandijoje, Argentinoje, Japonijoje, JAV ir Kanadoje.

Dail. T. Valius vieno asmens parodos yra buvusios: Montrealyje, Paryžiuje/dvi/, New Yorke, Great Neck, Toronte.

Jo darbų yra Vytauto Didžiojo muziejuje Kaune, Miesto muziejuje Vilniuje, Meno muziejuje Londone, Kanadoje Eilė darbų Meno galerijose pas privačius kolekcionierius Austrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, JAV ir Kanadoje.

Sukaktuvininko kūryba reiškiasi grafikoje, medžio ir linorėžinyje, metalo graviūroje spalvotoje tipografijoje ir litografijoje.

Ženk per Meno pasaulį, mielas Sukaktuvininke, taip, kaip ligi šiol žengei, galvą pakėlęs, visad judrus ir energingas, mažiausia ligi aš galėsiu kitu straipsniu Jumis pasveikinti šimtojo gimtadienio proga. Taigi...

■■■■■■

Dešinėje – Telesforo Valiaus iliustracija Rainerio Maria Rilke Korneto epizodui, lietuvių kalbos vertime.

Bendrai imant, mūsų liaudies kūryba, davusi daug impulso jam ir jo kartos grafikams, dramatiškiausia, o ir žmogiškai giliausia sprendimą išugdė T. Valiaus kūryboje.

SEVRUKO PARODYMAS

PERDUODAME IŠ ELTOS INFORMACIJOS VACLOVO SEVRUKO ĮDOMŲ PASKALBĖJIMŲ – VILNIAUS GELEŽINKELIO STOTYJE.

Sevrukas Vaclovas, Leonas, gimęs 1940.III.17 Leningrade. Lietuvis, nors gimtoji kalba – rusų. Jo šeimos pasakojama, kad protėvių caro laikais išvežė į Sibirą. Tėvas lietuvių kalbos nemoka, bet kaip lietuvis pateko karo metu į lietuvių divizioną ir pasiliko Vilniuje. Vaclovas jaunystę praleido Suvarovo karo mokykloje, lietuvių kalbą išmoko būdamas 21 m. Laiko save marksistu, nors nuo 17 metų jį lankė smūgiai ir pažeminimai: dėl jo politinio aktyvumo jis buvo neleidžiamas į stojamuosius egzaminus i aukštąją mokyklą ir vėliau šalinamas iš universiteto, ir ne viena karta jam buvo atsakę stoti i aspirantūrą. Tačiau šiaip taip, po metų laukimo, pavyko įsigyti universiteto baigimo diplomą. Paskutiniu metu buvo marksistinės ideologijos dėsnytojų viename Leningrado Institute bei sociologijos "ELFA" fabrike Vilniuje. Jis užmezgė ir palaikė ryšius su Maskvos "Kronika" leidėjais ir kartu su būriu vilniečių skaitė, platino ir kūrė samizdato literatūrą. Už tai 1972 m., po 10 su puse mėnesių prarasto saugumo tardymo, buvo teisiamas ir patalpintas į bepročių namus. Drauge su juo buvo nuteistas darbininkas Stasys Jakas, komunistas; keletas asmenų; pašalinta iš partijos ir eilė pažeminta pareigose. Įvykiai, betarpiškai, lietė per 40 žmonių. Išeidamas i laisvę ir neradamas darbo pagal savo kvalifikaciją, jis emigravo Izraelio vyriausybės kvietimu. Tiek Sevrukas tiek saugumas gerai žinojo, kad pakeičtas noras važiuoti i Izraelį tai tik forma, kuri jam, 4 psl.

leidžia emigruoti, o saugumui atsikratyti juomi.

PROVOKACIJA: BET KIENO?

Gegužės 30 d. 1974 m. mane iškviė į VSK'ą (Valstybės Saugumo Komitetą). Susirinkę keletas saugumiečių iš pradžių mane tėviskai peikė už pasiryžimą pagelbėti Kudirkos motinai, tai yra, ją palydėti i Amerikos ambasadą. Po to prasidėjo tardymas, kuri turėjo maskuoti "auklėjamasis" disputo formoje pokalbį.

Kodėl gi Jūs nenustojate savo antitarybinės veiklos?

Man atrodo, kad yra kiekvieno žmogaus pareiga padėti kitam žmogui sunkiose aplinkybėse, tuo labiau motinai, kurios sūnus kalinamas už savo politines pažiūras.

O, ar seniai Jūs pažįstate Kudirkos motiną?

Jinai kaip gyva atsistojo mano vaizduotėje. Vieną dieną 1974 m. susipažinau su Kudirkos motina. Moteris apie 67 metų, atrodė energinga, su gyva ir išraiškinga kalba, valstietiška apsirodžiusi (o gal tik taip man atrodžiusi).

Visa jos išvaizda kalbėjo apie dvasinį įtempimą, apie ryžtą gelbėti sūnų, bet ne maldavimo, o teisingumo ir veiksmo keliu; apie tai, kad jinai – ne kaip daugelis motinų gina ir stengiasi nuvesti savo vaikus nuo "pražūtingos" kovos ir dar blogiau, i tikinėja jos beprasmiškumu – palaimino savo sūnų ryžtis ir priimti nešti savo kryžių. Ir dabar mane klausia apie ją...

Kas teikė jai materialinę pagalbą?...

I tokius klausimus aš neatsakinėjau jau būdamas pirmą kartą saugume 1965 m. Jūs tai turėtumėte žinoti.

Stebėtina, kaip Jūs atsiduriate visada pačiame smaigalyje kovoje prieš Tarybų valdžią.

Jūs, kaip užkietėję euristikos žinovai, visą laiką bandote pakeisti vieną dalyką kitu, perkelti ginčo esmę i reikalingą Jums pusę, kad irodyti Valstybės Saugumo Komiteto išminties absurda. Jūs galite neskaityti eilgtis doroviškai – tai būtų natūralu – bet dorovė negalima traktuoti kaip valstybinę veiklą, kaip ardomoji veikla.

Ta paprastą moteriškę, nežinančią ką daranti, mūsų valstybės priešai nori išnaudoti savo antitarybiniam tikslams. O Jūs bandote padėti suruošti antitarybinę provokaciją. Ir puičiai visą tai suprantate, gi pats sakėte, kad suprantate visą riziką ir atsakomybę dėl šio poelgio.

Būti komunistu, mano požiūriu, tai sugebėti vienyti savyje, mąstyme ir veiksmuose, meilę žmonėms su išmintimi; kaip išmintis realizuojasi meilėje, taip meilė kaupia išmintį. O viena iš išminties taisyklių yra tolerancija svetimoms pažiūroms. Ir jei mūsų valstybės politikos vadai pamiršo ar net nežino tai, nesilaiko Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos, tai kaip tik Jūs, jų įsakymų vykdytojai, elgiatės antitarybiškai.

Vadinasi, padėti nacio-

nalistams – tai tarybiškai pasielgti? O kas organizavo tą važiavimą, kas šelpė ją?

Jūs neabejojate tuo, kad man svetimos nacionalistų pažiūros, – nors Jūs patys jokių pažiūrų neturite, – ir laikote tai 'šizofreniko' kvailybe. Mane Jūs bauginate nacionalistais, o mano draugus 'šizofrenikais'. Bet mane nebaugina tas baisus žodis, ir aš galiu pasitikėti savo draugais, kaip ir jie manimi. Kaip tik tarp nacionalistų pasirodo buvo daugiau žmonių, mokančių vertinti dvasios vertybes ir nepalūžti nuo grąsinimų atimti duonos gabalėlį. Tai liudijo mano 1972 metų patyrimas, kuomet aš tupėjau Jūsų požiūriuose...

Taip ir vyko tas pokalbis be ginčo. Iš vienos pusės, tikėdamiesi ištraukti iš manęs žinių, o iš mano pusės nenoru sukelti sau asmeniui saugumiečių pasipiktinimo. Todėl ir bandžiau rimtai kalbėti, vietoj tylėjimo ar atsakymų i tariamai ne tardytojų klausimus. Atsakine jau, neatsakinėdamas.

Ši kartą girdėjau ir atvirą nuogastavimą, kad humaniški tarybiniai įstatymai neleidžia gerokai ikrėsti man, kad numesčiau 'didvyrio' skraistę ir prabilčiau kaip dera, matyt tik saugumiečių akyse, 'žmogui'. Tai pirmą kartą iš jų girdėjau. Nenustebau: jei nebijo sakyti tai disidentui, reiškia, plačiai bando įsigyti sau tokias teises. Teisus Roj Medvedevs, pareiškdamas savo knygoje 'Socializmas ir demokratija' visiško stalinizmo grįžimo galimybę. Ir dėl ko tas visas 'valstybinis' triušas ir darbas? Ogi dėl to, kad negalima leisti tarybiniam žmogui savo iniciatyva kalbėtis su Amerikos ambasados atstovais.

1974 m. balandžio 27 Kudirkos motina ir aš, nusipir-

kę i Maskvą bilietus ir lydimi Viktoro Petkaus ir Balio Gajausko (po 17 ir 25 metų atsėdėjusius Sibire), išėjome i Vilniaus geležinkelio pėroną ir bandėme iplinti i 'LIETUVA' traukinį.

Staiga milicininkai prikišo prie Kudirkos motinos. – Ko jums reikia iš moters? – klausia Viktoras Petkus, o aš tuo metu paduoodu kontrolieriui bilietus. – Tai mes, Viktorai, – sakio civiliskai apsiėrenę žmogus, ir su plačia šypsena sveikinasi.

Jei Jūs, – atsako Viktoras, – tai reikia klausyti, nes Jūs – vaikščiojantis 'įstatymas'. O kitas tuo tarpu rodo milicininkams mane.

Bals gina ir ramina Kudirkos motiną. Nuo manęs paima pasą ir bilietus. Du milicininkai i bėrys civilių. Be to, po du-tris žmones stovi visuose išėjimuose. Susidaro įspūdis, kad jų yra apie 20-30 vyrų. Kudirkos motiną ir mane veda i "Motinos ir vaikų kambarį", kurį matyt vartoja kaip milicijos skyrių. Saugumiečiai pradeda aiškinti Kudirkos motinai jos poelgio neleistinumą, o mane milicijos eskortas veda gražinti bilietus. Atidaviau, netekęs 15% jų kainos ir nuraudęs iš gėdos, nes esančių žmonių žvilgsniai ieško tik kriminališkumo, ne politiško požiūrio.

Sulaikė mane kaip politinį nusikaltėlį, – bandžiau aiškinti kasininkei, pas kuria valandą atgal melstė meldžiau bilietus.

Kas tai per pokalbiai? – suriaumojo apė 20 metų milicininkas, jausdamas savo atsakingą uždavinį.

O kam Jums važiuoti?

Gi mane kviečia...

Jei reikės, mes patys Jus nuvešime, – geraširdiškai itikinėja savo 'dievobaimingus' tikslus saugumiečiai.

Man leidžia nueiti paieškoti Petkaus ir Gajausko. Radau juos stovinčius toj pačioj vietoj, prižiūrimus atokiai stovinčių 'civilistikų'. Kai priėjome prie "Motinos ir vaikų kambario", aš įėjau i vidų. Kudirkos motinos itikinėjimas dar tęsėsi. O vėl įėjus, – asmeniškai man duotas, išėjimo i laisvę proga, globėjas, – pagrasino neleisti man emigruoti. Tuo ir baigėsi jų žodžiai adresuoti man. Aš vėl išėjau pas Balį ir Viktorą. Buvo nejauku, nors nieko netikėtino nevyko. Iš tikrųjų, saugumiečių vizitas yra lygus stichinei nelaimei. Ir todėl beprasmiška jų išvengti, tik šaltakraujiškumas ir ryžtas išverti gali padėti išvengti klaidų ir tuo pat metu išsigelbėti, tai yra, likti žmogumi.

Bals ir Viktoras su kariai ironija pažymėjo režimo liberalizaciją ir silpnumą, palyginus incidentą su anais 'gerais laikais'. Mane stebina tai, bet neguodžia: iš vienos pusės, mes aršūs priešai, iš kitos – mes neliečiami, o tik bauginami tos pasiutiškos jėgos demonstracijos. Ar tai humanizmas? Vargu, tiesiog būtinumas skaitytis su kai kuriais elementariomis normomis, iki kurių jau pakilo tarybinės visuomenės daugumos samonė ir reikalavimai, tiems, kurie kaip šunį ant pavadžiu laiko pasenusios stalininės valstybės tikslus, metodus ir ideologiją. Konstatavom tai mintimi, kad neįvykęs važiavimas yra tolygus vizitui i Amerikos ambasadą, jei apie šį incidentą bus žinoma. Netrukus išėjo Kudirkos

motina. Po korektiško civilių atsisveikinimo mes lyg netikėdami laisvę, irgi išsiskirtėme. Gajauskas su Kudirkos motina nuskubėjo i išeinantį Kauno traukinį. V. Petkus nuskubėjo i 'darbą' (ji 1974 m. Valstybės Saugumo reikalavimu paliosavo iš buhalterio pareigų, 1973 m. iš zakristijono pareigų šv. Mykolo bažnyčioje, atvirai reikšdamas jo buvusių istaigų vadovams prieštą: jis, girdi, todėl negali dirbti šiose pareigose, kad jos duoda pakankamai laisvo laiko; netik, pasirodo, dėl ideologinių sumetimų, negalima dirbti tam tikrą darbą. Paskutiniu laiku jis padėdavo Dubingių klebonui verst knygą), o aš – i centrą, pašta, kad paskambinčiau maskviškiams, vis sekamas civilių iki pat namų, tai yra, apie 4 valandas su skambinimu. Paskambinau T. Chodorovič ir A. Sichanovič. A. Sacharovui prisiskambinau tikiai po dviejų savaitių, pasirodo buvo išvažiavęs.

Vėliau iš V. Petkaus sužinojau, kad ir jis buvo kviečiamas i saugumą, kad ir jam buvo užduodami panašūs klausimai, tik vietoj pavojingos draugystės su nacionalistais, jį gėdino, kad jis prasidėjo su tuo 'šizofreniku', plius melavo, kad gali duoti jam mano 'atvirasirdžius' parodymus. Bet vienoj vietoj visgi suklupo, nes jų pasiklauskamas pasikalbėjimas telefonu, buvo ne Viktoro su manimi, o kito žmogaus, tik minint Viktorą. Šios smulkmenos tiksliai tam, kad parodyti užmoji 'valstybinio' darbo, kovojant su "ypač pavojingais valstybiniais nusikaltėliais" ir su jų vadinamais 'nusikaltimais'. Be abejo buvo kviečiamas ir B. Gutauskas (jam neseniai grįžusiam i Kauną pas motiną, vis dar kas spaudinamas, kad jis paliktu Kauną).

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

NEUTRONAI

(Vytautas Bertulis - "Mokslas ir Gyvenimas")

Sukako virš 40 m. nuo neutronų atradimo. Neutronai kartu su protonais sudaro atomų branduolius. Nedaug yra atradimų, kurie turėjo tokia didelę reikšmę mokslo ir technikos srityje.

XVIII ir XIX a. buvo nustatyta, kad 92 natūralūs elementai, kaip vandenilis, azotas, anglis, geležis, uranas, daugybė būdų jungdamiesi į molekules, sudaro mums suvokiama, įprastą pasaulį.

XX a. pradžioje buvo pradėta nagrinėti atomo sandara. Mokslininkai žinojo, jog didžiąją atomo tūrį dalį užima vienintelis neįėjantis elektronai, kurie savo orbitomis greitai sukasi aplink mažą branduolį. Kadangi elektronai yra lengvi, tai pagrindinė atomo masė sutelkta mažyčiame jo branduolyje. Kad elektronai išsilaikytų orbitose, branduolys privalo turėti tokį pat elektros krūvį, kaip visi atomo elektronai, bet su teigiamu ženklu.

Paprastiausius iš visų branduolių — vandenilio branduolys — specialiai pavadintas protonu, turėdamas teigiamą vienintelį elektros krūvį, išlaiko atomo orbitoje vieną elektroną. Neutronas — elektros krūvio neturintis materijos trupinėlis. Jis ilgą laiką žmonėms neatkleidė savo esmės, nors neutronai sudaro didesnę dalį medžiagų masės. Pagal ankstesnį supratimą atomų branduoliai turėtų susidėti iš protonų ir suspaustų vandenilio atomų. Protonų skaičius turi atitikti elemento atominį numerį, o suspausti vandenilio atomai turėtų papildyti elemento atominį svorį. Toks atomo branduolio struktūros supratimas paaiškino daugelį eksperimentų.

Tačiau 1930 m. vokiečių fizikai V. Bote ir H. Bekeris, bombarduodami berilį greitaisiais helio branduoliais — alfa dalelėmis, gavo nežinomus spindulius, kurie prasiškybė pro 10 cm storio švino plokštę. Po metų prancūzai Frederikas ir Irena Žolj-Kiuri pastebėjo, kad šie dar neištirti spinduliai, eidami pro parafiną, išmūša iš ten vandenilio branduolius — protonus. Jie nustatė, jog šie spinduliai turi būti protono dydžio. Ankstesnis atomo branduolio modelis negalėjo paaiškinti šių spindulių kilmės.

1932 m. anglų fizikas Džonas Čedvikas, pakartojęs paskutinį bandymą, pasiskelbė, kad šie nežinomi

spinduliai yra naujos elementariosios dalelės, savo savybėmis nepanašios į žinomas, ir pavadino jas neutronais.

Greit buvo nustatyta, kad atomo branduolius susideda iš protonų ir neutronų. Helio branduolį sudaro 2 protonai ir 2 neutronai. Geležies atomai turi 26 protonus ir gali turėti nuo 27 iki 33 neutronų. Neutronų skaičius to paties elemento branduoliuose sudaro skirtingus patvarius arba radioaktyvius elemento izotopus.

Neutronas yra nežymiai sunkesnis už protoną. Neutronai, būdami laisvi, t. y. neįėjami į atomų branduolius, nėra patvarūs. Per 17 min. pusė laisvų neutronų, iš savo sudėties išsėdami elektroną su neutrinu (telsingiau antineutrinu), virsta protonais.

Taigi neutronai susideda iš panašių į protonus branduolių, kurie apgaubti neįėjamų mezonų. Pasak japonų fiziko N. Jukavos, ir protonai yra neįėjami į teigiamų mezonų jungtys, kur teigiamųjų yra vienetu daugiau. Skirtingų ženklių mezonai sukasi į priešingas puses, sukurdami tos pačios krypties magnetinį lauką.

Neutronas turi ir dalelės, ir bangos savybių. Branduolinių reakcijų metu iš branduolių išlėkė neutronai yra greitai, turintys 6–20 MeV energiją. Šių neutronų bangos yra trumpos. Daugiau pasireiškia neutronų dalelių savybės. Pralėkę pro medžiagą, neutronai greit netenka energijos, padidėja jų bangos ilgis. Esant didesniai bangos ilgiui, neutronai tarytum padidėja ir dėl to dažniau susiduria bei susijungia su atomo branduoliais. Neutronų sraute gauti radioaktyvūs izotopai išspinduliuoja specifinius spindulius. Analizuojant tuos spindulius, radioaktyviose medžiagose galima aptikti labai nedideles priemaišas. Šis aktyvacinės analizės metodas yra vienas iš jautriausių metodų priemonių kiekiui nustatyti. Radioaktyvios medžiagos yra panaudojamos įvairiose technikos, technologijos srityse, medicinoje ir kt.

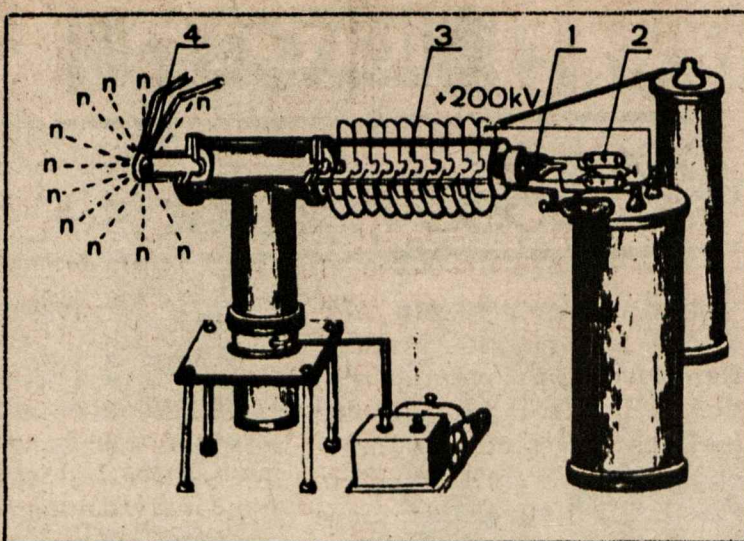
Greitieji neutronai, patekę į kristalinę medžiagą, susiduria su atomais, išmūsdami juos iš įprastinių vietų kristalų gardelėse. Toks atomų išstūmimas pakeičia kristalų pagrindines savybes, pvz.,

tankumą ir šilumos bei elektros laidumą. Kai neutronai išjudina atskirus atomus metalo gardelėse, metalas tampa, kaip ir po mechaninio kalimo, tvirtesniu.

Lėtųjų neutronų bangos ilgis lygus atomo branduolio skerspūviui. Todėl jie, atspindėdami nuo branduolių, neša informaciją, kaip tie branduoliai yra išsidėstę molekulėse. Atsispindėję neutronai teikia informaciją apie organinių molekulių sandarą, ko negali duoti rentgeno spinduliai. Kadangi neutronai yra mažai magnetiniai, tai pagal magnetinę neutronų orientaciją yra tiriamas magnetinis laukas atskirose geležies ar ferito vietose.

Tačiau neutronai visu ryškumu atskleidžia savo galimybes, atpalaiduodami atomo energiją. Dalis urano, torio, neptunio, plutonio branduolių, pagavę neutroną, dalijasi į dvi dalis, išskiria šiluminę energiją ir 2–3 neutronus, galinčius sukelti tolesnį branduolių dalijimąsi. Reguluojamas atominės energijos išskyrimo procesas vyksta reaktoriuose. Pagal tai, kokios energijos neutronai vyrauja reaktorių aktyvioje zonoje, jie yra skirstomi į lėtųjų ir greitųjų neutronų reaktorius. Pastarieji reaktoriai, išskirdami šiluminę energiją, kartu daugina ir branduolinių kurą. Atominės reaktoriuose suskiles 1 kg branduolinio kuro išskiria tokia šiluminė energija, kokią duotų krosnyse sudegę 50 vagonų anglies.

Jeigu išvalyto branduolinio kuro susikaupę daugiau už kritinę masę, įvyktų branduolinis sprogdimas, mat, elektronai daugintųsi per daug greitai. Reaktorių aktyvioje zonoje branduolinis kuras yra susimaišęs su branduoline žaliava, dalijamasi produktais ir kitomis priemaisimis, dėl to prognozuojama neįvyksta.

Neutronų savybių tyrinėjimo ir praktinėje jų pritaikymo srityje daugiausia nusipelnė tarybinis mokslininkas Igoris Kurčiatovas ir italų kilmės amerikiečių mokslininkas Enrikas Fermis. Jų vadovaujami kolektyvai per labai trumpą laiką mokslinių tyrimų rezultatus pritaikė praktikoje. Jų pastatyti pirmieji atominiai reaktoriai yra tobuli, mat, buvo labai tiksliai apskaičiuoti. Sunku pasakyti, kokioje srityje šie mokslininkai daugiau nusipelnė, ar kaip fizikai-teoretikai, ar kaip eksperimentatoriai, ar kaip unikalių statybų konstruktoriai ir organizatoriai.

Atominiai reaktoriai kartu yra ir intensyviausio neutronų srauto šaltiniai, reikalingi įvairiems eksperimentams. Statant reaktorius, numatomi specialūs lizdai ir kanalai įvairių pavyzdžių neutronų sraute apšvitinimui.

Mažesnio intensyvumo neutronų srautas yra gaunamas kur kas mažesniuose ne-gu reaktoriai įrengimuose — neutronų generatoriuose. Pavyzdyje parodytas Lietuvos TSR MA Fizikos ir matematikos instituto Radiologinės laboratorijoje įrengtas neutronų generatorius. Deuterio dujos, paleistos į jonų šaltinį (1), turintį 200 kilovoltų įtampą, sužadina aukštą dažnumo generatoriaus (2). Teigiami joniai — deuteronai, fokusuoti juda neįėjamo potencialo kryptimi. Jie pagreitėja greitintuve (3) ir, turėdami 200 kiloelektrovolčių energiją, susitrenkia tričio taikinyje (4). Deutonas, susidūręs su tričio branduoliu, sudaro helio branduolį ir greitą neutroną. Tokiame generatoriuje yra gaunamas 10^{10} neutronų per sekundę srautas.

Plačiai yra paplitę ir izotopiniai neutronų šaltiniai. Polonio, plutonio arba americio izotopai, išskiriantieji alfa daleles, maišomi metal-

KREIVI VEIDRODŽIAI

Šiukslių dėžė

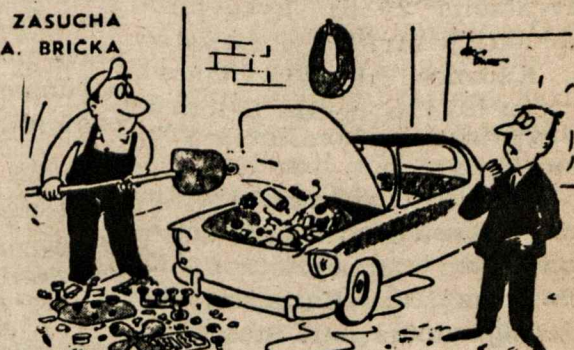
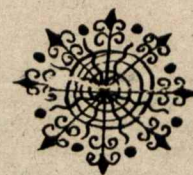
Siaulių odinės galanterijos fabriko darbuotojai norėjo išrasti naują šiukslių dėžę. Ir ne pas save, po kuriuo nors stalu ar kabineto kerteje, o gan toli nuo savų fabriko mūrų. Surado tą dėžę... Kijeve, centrinėje universalinėje parduotuvėje.

Kai oametė šiauliečiai, kad niekas nebeperka jų dirželių vyriškiams laikrodžiams, numojo ranka ir nuo vasario mėnesio jų nebegamino. Bet sandėliuose jų — kiek širdis geidžia! Ir susimąstė: kur juos išmesti? Į antrinių žaliavų perdavimo punktus nesirijo atiduoti. Patiems būtų gėda, o be to ir nuostolinga. Ir šovė išganinga mintis, pagal sutartį tuos dirželius reikia siųsti į Kijevą. Ir siuntė — ne tik kovo, bet ir balandžio mėnesiais, nors, kaip prisimename, nuo vasario jų nebegamino. Nusiuntė kijeviečiams 1000 tokių dirželių, užrašė, kad jie pirmos rūšies, ir džiaugėsi, jog atsi-kratė. O ukrainiečiai ir šiaip, ir taip žiūri — 945 nors išmeskit! Niekaip prie jų laikrodžių nepritvirtinti — nebent virvėle, viela ar dar kuo nors riški! O pirkejai nenori patys išbulinti tuos dirželius, — ir neperka.

Ir atsikrdo į Šiaulius nemalonus raštas nuo Dniepro krantų — nerei-kia mums to broko! Šiauliečiai pe-čius trauko, pakaušius krapšo — ką daryti?

Nors jiems neaišku, bet visiems kitiems viskas aišku: negamininkit broko, ir jį išmeskit į šiukslių dėžę namuose, o ne svetur.

A. ZASUCHA
A. BRICKA

nėse ampulėse su beriliu. Alfa dalelės, susidūrusios su beriliu, sudaro ličio branduolį ir išskiria neutroną. Šiose ampulėse yra gaunamas 10^6 – 10^8 neutronų per sekundę srautas.

Dabar jau keturiasdešimtmetis neutronas yra pagrindinis veikėjas įvairiuose reaktoriuose, kurių pasaulyje keletas šimtų. Jų išskirta energija suka elektrinių turbogeneratorius, laivų turbinas, kaitina gėlo vandens gamimo agregatus, sukuria reikalingus radioaktyvius izotopus.

1968 m. "ŠLUOTA"

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS ISTORINIAI METMENYS

27 — Spausdiname Montrealio lietuvių, susijusių su Šv. Kazimiero parapija istorinius įvykius, kaip yra paruošęs — būdamas vikaru kun. Jonas Gaudzė.

Atsiradus skundų prieš kun. P. Vanagą, kurių didesnė dalis buvo be pagrindo, jis apie savo ketinimą palikti Montrealį, informavo Romoje studijuojantį kun. J. Šimkų, kad pasirūpintų kitu įpėdiniu. Ir štai, kada gavo parapijos komitetas telegramą iš kun. J. Šimkaus, jie kreipėsi į Montrealio arkivyskupiją pas Kanclerį. "1923. 2. 8. — Gerbiamas Tėve O'Rourke, Kancleri; — Mes žemiau pasirašę šv. Kazimiero lietuvių bažnyčios komiteto nariai, buvome Jūsų įstaigoje, bet ten Jūsų neradome. Neseniai mes gavome telegramą iš kun. J. Šimkaus, adresuotą komitetui atsakymo formoje, ten sako, kad jis viskuo pasirūpins. Mes norėtume Jums pasakyti, kad mes neprasime jokios pagalbos iš kun. J. Šimkaus. Šioje parapijoje taika ir tvarka pasilieka ir toliau, visi yra patenkinti, išskyrus kelis asmenis. A. Vaškevičius, J. Pundžius, P. Dubauskas, J. Mileris, J. Leskevičius, S. Plioplys."

Idomus kun. J. Vyšniausko laiškas, rašytas Montrealio arkivyskupijai, kuriame paaiškėja, kad jis yra kviečiamas sugrįžti į Montrealį. "1923. 3. 14. Monsignor, Aš gavau laišką iš kun. J. Šimkaus iš Romos, kuriuo jis mane kviečia vėl eiti kunigo pareigas Montrealyje ir teikti patarnavimą lietuviams. Pirmas dalykas, reikia gauti vyskupo leidimas išvykti iš čia. Būtinai reikia rašyti Seinų vyskupui, būtų geriausia, jeigu Jūs tiesiogiai tartumėtės su vyskupu A. Karosu, kuris gali duoti sutikimą. Antra, anglų vizos gavimas. Ilgai susilaikiau duoti savo atsakymą, nors jau prieš tris mėnesius buvau gavęs tą laišką. Aš manau, kad mano karjera Kanadoje baigta. Tokiu būdu kviesdamas mane kun. J. Šimkus turėjo tikslą, kad tarpusavy vyskupijos susitvarkys. Kun. J. Vyšniauskas, 1923. 2. 21. Veiverių p. Skriaudžiai, Lietuva."

Pajutę šv. Kazimiero parapijiečiai, kad kunigas P. Vanagas yra numatęs išvažiuoti iš Montrealio ir į jo vietą jau ieško- mas kitas lietuvis kunigas, jie su prašymu kreipėsi į arkivyskupiją. "1923. 5. 20. Laikytam susirinkime, mes savo parašais liudijam, kad kun. P. Vanagas yra geras ir mes kito kunigo nereikalaujam. "(Po tuo trumpu ir dar lietuviškai rašytu prašymu yra pasirašę 165 parapijiečiai).

Montrealio arkivyskupijai pasisūlė naujas lietuvis kunigas iš Amerikos. Savo prašyme jis rašo: "1923. 12. 1. Gerbiamas Montrealio Arkivyskupas, Jūsų Ekselencija, dovanokite man už drąsumą, kad su savo reikalais Jus trukdau. Girdėjau, kad Jūsų diocезijoje reikia lietuvių kunigo. Dabar esu klebonu Philadelphia arkivyskupijoje. Anksčiau studijavau Europos universitetuose ir norėjau dar toliau tęsti studijas, bet karas ir

kitos politinės priežastys nutraukė mano mokslą. Amerikoje išgyvenau 8 mėnesius. Kanadoje norėčiau būti laisvas nuo studijų, dėl tos priežasties, esant gerai pagilinchiau prancūzų kalbą. Šv. Kazimiero lietuvių par. klebonas Paul Miežvinskis, Saint Clair Pa."

Montrealio arkivyskupijos kancleris atsako laiškui į kun. P. Miežvinskio prašymą:

"1923. 12. 7. Mielas Tėve, Jo Malonybė, Montrealio vyskupas gavo Jūsų laišką, kuriame prašote leidimo atvykti į Montrealį ir čia eiti kunigo pareigas. Jo Malonybė prašo mane pranešti Jums, kad šiuo metu mums nėra reikalingas kitas lietuvis kunigas, nes į čia už kelių savaičių mes laukiame atvykstant lietuvių kunigą. Jūsų prašymas bus laikomas, jeigu būsite mums reikalingas, tada mes su malonumu Jums leisime į čia atvykti. Montrealio arkivyskupijos Kancleris."

Išvykus į Lietuvą kun. J. Vyšniauskui, kuris buvo pats pajėgiausias klebonas, dešimt metų šv. Kazimiero parapija pasiliko be pastovaus ir rimto klebono. Beveik kas metai keitėsi kunigai ir nei vienam nerūpėjo daugiau atsidėti parapijos ir lietuvių reikalams. Studijuodamas Romoje kun. J. Šimkus vistiek turėjo nemažos įtakos surandant naujus kunigus šiai lietuvių parapijai. Tai galima aiškiai pastebėti iš daugybės paduotų kunigų prašymų, kurie norėjo atvykti į Montrealį, bet atvykdavo tik tie, kurie buvo rekomenduoti Lietuvos vyskupų, o jiems pasiūlymus patiekdavo kun. J. Šimkus.

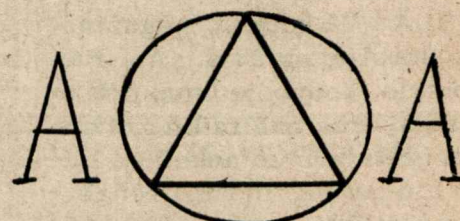
1924 metų pradžioje Montrealio arkivyskupiją pasiekė daugiau lietuvių kunigų prašymų, nes kun. P. Vanagas jau buvo painformavęs kun. J. Šimkų apie savo išvažiavimą. Ištikrųjų arkivyskupija nebenorėjo ilgiau jo čia laikyti.

Idomus buvo paduotas prašymas Montrealio arkivyskupui šv. Kazimiero parapijiečio Juozo Vilkaičio. "1924. 2. 10. Montrealio Arkivyskupas, Aš Juozas Vilkaitis, vienas iš lietuvių parapijos, mano žiniomis čia bus reikalingas vėliau ar anksčiau kunigas. Aš labai norėčiau rekomenduoti savo broli Antaną Vilkaitį, kuris dabar Lietuvoje studijuoja kunigų seminarijoje. Esu tikras, jei tokia Dievo valia, jis baigs visas studijas už 4 mėnesių ir jis norėtų atvykti į čia, jeigu būtų jam laisva vieta. Dabar jis yra Gižų seminarijoje, Seinų vyskupijoje, vyskupo A. Karoso žinioje. Tikiuosi, kad Jūs tinkamai atsižvelgsite į šį reikalą. J. Vilkaitis, 475 Fullum St."

Montrealio arkivyskupija atsako laiškui Juozui Vilkaičiui sekančiai: "1924. 2. 25. Gerbiamas Tamsta, Vyskupas prašo mane Jums pasakyti savo apgailestavimą, kad jis negali priimti Jūsų brolio į šią diocезiją šiuo metu. Mes laukiame sugrįžtant kun. J. Šimkaus. Būtų sunku parapijai išlaikyti du kunigus. Tikėkite manim. Kancleris."

Bus daugiau.

KAS YRA ALCOHOLICS ANONYMOUS?

Jeigu geri ir gali gerti — tavo reikalas. Jeigu geri, bet matal, kad gėrimas tave žudo ir nori nustoti gerti — mūsų reikalas.

Jeigu geri ir gali gerti — tavo reikalas. Jeigu geri, bet matal, kad gėrimas tave žlugdo ir nori nustoti gerti — mūsų reikalas.

AA/Alcoholics Anonymous yra vyrų ir moterų bendrija, kurios nariai dalinasi savo patyrimu, jėga ir viltimi, kad išspręstų bendrąją problemą ir padėtų kitiems išsigelbėti iš alkoholizmo.

Vienintelis reikalavimas būti AA nariu yra noras nustoti gerti.

Alkoholizmas yra nuolatos progresuojanti ligamirtina liga, todėl nė vienas neturime nei slapstyti, nei gėdintis, jeigu ieškome būdų iš jos išsigelbėti.

Mes visi esame buvę tokie, kaip ir jūs. Mes jus tikrai suprantame ir mūsų ranka visomet ištiesta jums pagal bėti.

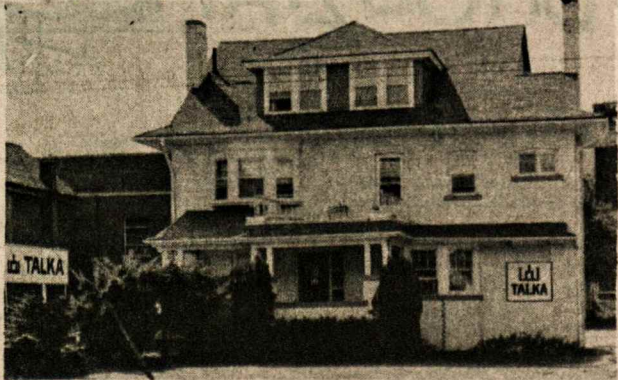
Skambink dieną ar naktį. AA Tel. 521-2185.

Jei nori lietuviškai kalbėti — skambink darbo valandomis 489-5391 (klausk) Leoliją vakarais namų tel. 366-2548 arba 277-7868 (Pavardės sakytį nereikia)

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:

pirmadieniais	10 — 5 v.p.p.
antradieniais	10 — 5 v.p.p.
trečiadieniais	10 — 5 v.p.p.
ketvirtadieniais	10 — 5 v.p.p.
penktadieniais	10 — 7 v.vak.
šeštadieniais	9 — 12 v.p.p.

Liepos—rugpjūčio mėnesiais ir prieš ilgus savaitgalius "Talka" šeštadieniais uždaryta.

MOKAME UŽ:

Depozitus (P.C.A.)	6%
Santaupas (Nuo liepos 1 d.)	8 3/4%
Terminuotus depozitus 1 metų	9 1/2%
IMAME UŽ:	
Asmenines paskolas	12%
Nekilnojamo turto paskolas	11%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$ 4,600,000

I-OJI KANADOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ 1975 M.

KLB — nės Hamiltono apšvesdama 25 m. gyvavimo sukaktį, pasirinko ją atžymėti Kanados Lietuvių Dienos proga 1975 m. spalio 5-13 d. Organizacinis komitetas yra šio sąstato:

pirm. L. Skripkutė, vicepir. dr. V. Kvedaras ir A. Patamšis, sekr. V. Stanevičienė ir K. Baronas, išd. J. Kareckas, A. Juozapavičius, O. Stastulis, kartu evangelikų atstovas / , parengimams — K. Mikšys, P. Kanopė, P. Grybas, tautinių šokių vad. G. Breichmantienė, dainų vad. V. Verikaitis, K. Mileris, J. Pleinys, leidinio reik. — St. Dalius ir K. Baronas, meno ir parodų — M. Matulienė, A. Trumpickas, jaunimo — K. Šeštokas ir R. Repšys, nakvinių reikalams — K. Deksnys.

Prašoma Kanados lietuvių 1975 m. Padėkos savaitgalį rezervuoti išskilmės Hamiltone. Vietos užteks visiems, Numatoma, kad dainų šventėje dalyvaus apie 250 chorisų ir su vaikų grupėmis — virš 400 šokėjų!

SLA 72 KUOPOS GEGUŽINĖ

SLA 72 kuopos gegužinė, ruošta liepos 28 d. A. Padolskio sodyboje buvo sėkminga, oras pasitakė gražus. Daugelis atvyko anksčiau laiko tuo palengvindami rengėjams atlikti programą anksčiau ir duoti daugiau laiko jaunimui, pasikeitus tautinius rūbus, dalyvauti bendruose pasilinksminimuose. Stasė Zubrickienė pasirūpino tinkamu mikrofonu įrengimu.

J. Šarapnickas, kuopos pirmininkas, pasakė tai dienai tinkamą žodį, išreiškdamas SLA 72 k. vardu protestą prieš neteisėtą Sovietų Rusijos okupaciją ir vykdomą priepaaidą Lietuvoje. Buvo prisimintos ir Simo Kudirkos, Romo Kalantos, Stonio, Andriuskevičiaus, liūdno tragedijos. Simokaičio nesėkmingas bėgimas iš okupuotos Lietuvos. Jo vardas įamžintas kuopai įnešant \$100—Kanados Lietuvių Fondan.

Programą išpildė tautinių šokių grupė NEMUNAS, vad. Stasė Zubrickienė ir akordeonistai S. Zubrickai iš St. Catherine's. Stasė Verbickaitė — Zubrickienė padėkdamavo savo kūrini, kuris visiems labai patiko. A. Padolskis pažadėjo kitais metais įruošti ir platformą programos atlikėjams, ir daugelis žadėjo talką ir atsilankymą kitais metais.

Loteriją pravedė studentė Rita Ročytė iš Hamiltono. Laimingieji bilietai: \$ 25 — nr. 528; \$ 20 — nr. 940; \$ 15 — nr. 903; po \$ 10 — nr.: 944-6 psi.

884-684-645-408-366; \$5- nr. 78.

Pasitaiko, kad traukimo metu pavardė neatšakia išgirstąją buvo galima tuoju vietoje pasitikrinti. Pagal Kanados įstatymus laimėjusiam, kad ir nebūnant parengime, suma pasiunčiama į namus.

SLA NARYS

P A D E K A

Hamiltono SLA 72 kuopa, rengdama gegužinę, skirtą pagerbti Sov. Sąjungos okupuotos Lietuvos tautiečiams V. Simokaičiui, nuteistam 15 metų kalėjimui ir jo vardui įamžinti, susilaukė gausios talpos. Reikšminga nuosirdžia padėkų katarinai: parapijos klebonui kun. Juvenaliui Liaubai, OFM, už garsinimą gegužinės išsakyklos, programos vadovai Stasė Zubrickienė, akordeonistai S. Zubrickai, P. Meškauskai už parūpinimą autobuso ir keleivių registraciją, P. Kalainienė už paruošimą maisto valgių bufetui, J. Paukščiui už vaišinimą programos dalyvių ir apmokėjimą kelionės išlaidų, V. Zemaitienė ir S. Zubrickienė, dirbusios prie menininkų pavaišinimo. Dėkojame SLA loterijai aukojusiems: \$25 — J. Paukščiui, \$20 — J. Girevičiui; po \$10 — P. Dauginiui, A. Visockiui. Ačiū tautiečiams iš Niagara Falls: S. Ulbinui už sveikinimo kalbą, Z. Ulbinienė už išdavimą maisto svečiams; hamiltoniečiams už aukas loterijai: M. Matukaičiui, V. Bagdonui, A. Repčiui po \$10; V. Triponui — \$5; bilietų platintojams: p.p. Borusams, Pakalniškiams ir dukrai Anitai, Ročiams ir dukrai Ritai, V. Bagdonui, A. Repčiui, Z. Pušlanauskui, G. Melnykui, A. Kauspėdai; iš Confield V. Matukaičiams — už auką \$10 ir sūrį, taip pat visai šeimai, talkinusiai gegužinės ruošoje; iš Floridos — N. Novickienei už pardavimą valgių bufete bilietų, A. Padolskiui už ledus, B. Pakalniškiui už kontrolę prie įėjimo, V. Matukaičiui už muziką. Dėkojame spaudai: "Naujienoms", "Keleivui", "Tėviškės Žiburiams", "Nepriklausomai Lietuvai" už korespondencijų spausdinimą; svečiams — už gausų dalyvavimą. SLA 72 k. v-ba

H. L. Ž. ir MEDŽIOTOJŲ KLUBAS "GIEDRAITIS" PRANEŠA:

Šiaurės Amerikos Pabaltiečių šaudymo pirmenybės ruošia šmet latviai savo klube "Lielupe". Kviečiami ir lietuviai. Šaudymas įvyks rugsėjo mėn. 14 d., 9v. ryto. Bus šaudoma molinės lėkštės ir iš 22 kalibro. Geriausi šauliai bus premijuojami. /Re-gistracijos mokestis \$ 5.00 kiekvienos rūšies šaudynui/. Važiuojama 6-ju keliu iki Kaledonijos, pasukti į kairę 54-ju keliu iki York. Jį pravažiavus už 1.5 ml. dešinėje pusėje bus latvių klubas.

vancouver

VANCOUVERIEČIŲ VEIKLA

Vancouver'yje gal veikliausias ir skaitlingiausias yra BEBRAS, B. C. Medžiotojų ir Meškertotojų Klubas.

Po linksmo Joninių laužo, įvykusio Mactijausko rezidencijoje, suruosta gegužinė rugpjūčio 11 d. P. Skabelių rezidencijoje, West Vancouver, prie Ramiojo Vandenyne

popietė savuose namuose

L. Panchinas

Besidalydami turėtų atostogų išpučiais, Lietuvių Namų svetainėje pietauja tautiečiai, paliečia vieną iš aktualiausių šio meto temų: mišrias vedybas. Svečiai susirūpinę kalbasi apie mūsų tarpe gausėjantį, tautiniu atžvilgiu neigiamą reiškinį. Nežiūrint vyresniųjų dedamų pastangų, jų bandymu įtraukti jaunimą savon bendruomenėn, daugiau juos suartinti, neatneša reikiamų rezultatų. O tokių pavyzdžių, kurių parodė vienas torontietis, apsivesdamas esant ir išmokindamas ją gražiai lietuviškai (jį atžalynas, šalia angliškos, kalba gerai lietuviškai ir estiškai), labai nedaug tėra.

Vienas vyras sako, kad vedybos bene bus vieną iš kompi-kuočiausių gyvenimo aspektų. Tuo labiau kaip dabar mums gyvenant tokiose aplinkybėse ir tarpsvietimū. Pavyzdžiui jis nurodo vienus savo pažįstamus, kurių dukrelė buvo aukštus mokslus einanti, aktyvi skautė. Atrodo geresnių sąlygų nereikėjo sukurti lietuviškai šeimai, nes besipersančių tarpe buvo aukšto mokslo žmonės, net profesionalai. Ir ką jūs manote, graži, moksli baigusi mergaitė, nepasirinko nei vie-

no iš jų. Ji ištekojo už sveitmaučio.

Tą išklausiusi, išterpia greta sėdėjusi ponja. Pradėjusi kalbėti, ji sako, kad tai esąs individualus reiškinys ir nevertas dėmesio. Anot jos juk ir tie profesionalai galėjo nepasirinkti išsimokslinusių mergaitės, o norint teikti, turėjo ji ką nors daryti. Bet ką moteriškė norėtų iškelti ir ypatingai pabrėžti, kad mūsų visuomeninkai susirūpino tuo reikalu ir išėjo į viešumą. Tai sakydama ji turinti omenyje pavasarį suruoštą simpoziumą, kuriame buvo svarstoma: Dabartinė grėsmė lietuviškai šeimai. O kas link gražiųjų davinų, ji supasitenkinimu galinti pranešti, kad atostogaudama Sprighurst vasarvietėje, pati mačiusi. Ten smėlėto ežero pakrantėse, paplūdimiuose buvę puikūs lietuviško jaunimo. Jie ten ne tik tarp savęs gražiai bendravo, bet ir kalbėjosi lietuviškai. Sekmadienio popietę jie susimesdavo į pakrantėje esančius pušynus su akordeonu ir lietuviška daina. Panašiai kaip mes darydavome piknikuose prieš 20 metų. Dar kas atkreipę jos dėmesį, tai mūsų mergaičių gražumas, jų man-

"Lietuviškoji šeima dabarties grėsmė" simpoziumas. Iš kairės: K. Manglicas, A. Musteikis, G. Petrauskienė, dr. J. Sungaila ir I. Lukoševičienė.

krantų. Sakoma, pasaulis gėlių, tad kieta ir sunkaus maža, visi esame kilę iš Adomo ir Ievos, o lietuviai veiki visi giminės. Tat ir gegužinėje apart klubo narių, matėsi ir ne narių.

Valgyta ir gerta suneština. Daug priešnekėta ir kitus apkalbėta. Vienas stambokas ponas pernai buvo Lietuvoje, ir idomių dalykų iš tos kelionės papasakojo. Kitas pripasakojo anekdotą. Kita grupė gyvai diskutavo Vancouver'io lietuvių didžiulias problemas. Atrodo, būtiniausiai reikalingi lietuvių namai ir radio valandėlė. Kad taip turėtumėm gerų organizatorių!

P. Skabeliai gražiai įsikūrę, augina įvairių medelių,

Ant. Kenstavičius, malonus žemaitis, kuris laikas negailuoja, buvo ligoninėje.

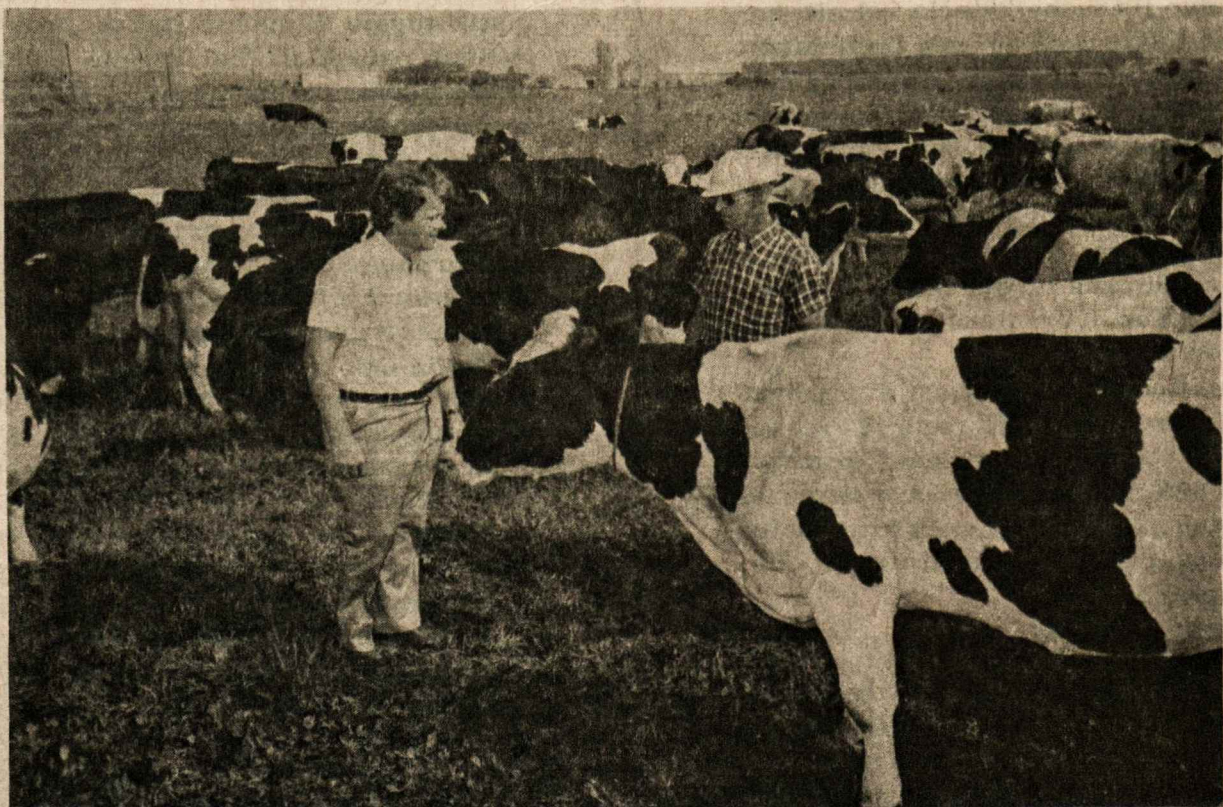
P. Pocienė grįžo iš ligo-ninės. Štą vasarą lankėsi okupuotoje Lietuvoje K. Vanagas. Jo senutė 90 m. motina buvo atvežta į Vilnių su juo susitikti.

Taip pat neseniai iš Lietuvos grįžo P. Klimienė.

Kun. K. Grigaitis, kiek sustiprėjęs, išvažiavo 3 mėn. į Argentiną. Daugelis tautiečių, kadaise buvusių Hanau pabėgėlių stovykloje, ruošiasi "Hanaviškių" suvažiavimui Chicago' n, Labor Day metu.

Daugelis lietuvių vankuveriečių vyko į Lietuvį Dieną, Winnpeg'e.

Nuosirdi ir energinga lietuvių veikėja p. Valiukienė, osuvažiavimui General Hospital, jau sveiksta ir grįžo namo.

Ontarijos provincijos šiaurinėje vakarų dalyje prie North Bay, plėnininkystės ūkiai labai sumoderninti ir pakelta produkcija. Valzdas viepos pieno ūkės (Farm).

Foto: by Ontario Ministry of Agriculture and Food)

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

- 6% už depozitus
- 8 1/4% už taupymo s-tas
- 9% už 1 m. term. dep.

IMA

- 9% už asm. paskolas
- 8 1/2% už mortgičius

Kapitalas — aštuoni milijonai dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$5,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5,000.

Nemokamas čekių ir sskaitų patarnavimas.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. po pietų, išskyrus sekmadenius. Pirmadienį ir penktadienį nuo 10 v. r. iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BOSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Telefonas 532-8723 • Toronto, Ontario, M6P 1A6

dagumas ir jų naujimas. Pasipuošę paplūdimio bikinukais, mūsų mergaitės atrodė tarsi nužengę iš kurio mačų žurnalo puslapių. Dėl to aiškiai matosi, kad mūsų veiksmingųjų žmonių rūpestis nebus veltui nuėjęs, pavasariniam simpoziumui vainikuojantis tokiais pasigėrėtiniais vaisiais.

Tai išklausęs, prisideda kitoje stalo pusėje sėdėjęs vyras. Jis, beveik pertraukdamas moterį, išterpia ir sako, kad tas simpoziumas neturi nieko bendro nei su pa-ezerėje atostogaujančiu mūsų jaunimu, nei su jų apsirengimu. Viena, ką jis norėtų pasakyti, kad tas susirinkimas neatkreipęs pakankamo to-

rontiečių dėmesio. Paskaitų pasiklausyti tebuvo atėję tik kelios desėtkos žmonių. Kad iš toliau suvažiuavę ir vietiniai prelegentai pabarstė gražių minčių. Kad jie keldami susirūpinimą, svarstė įvairias galimybes, tai dar nieko. Bet kad niekas iš jų nepasiūlė tam reikalui konkretesnio sprendimo. Paskaitų metu nei vienas prelegentas nenurodė net paprasčiausių būdų, kaip gelbėti vis daugiau besikomplikuojančią padėtį. O kad jie besikalbėdami ir besvarstydami aktualiąją problemą susikoncentravo į vieną didžiulį klausimą: Kas daryti? Tai nelyginant susirinkus protin-giems žmonėms pilstyti iš tuščio į tuščią.

LIETUVIŲ NAMAI

Pereltos savaitės Lietuvių Namų bingo žaidimai sutraukė virš 880 žaidėjų. Didžiausias vieno vakaro žaidėjų skaičius pasiekė 1100 asmenų. Dabar prisibijoma, kad Toronto miesto susisiekimo strelkas gali sutrukdyti LN bingo lankytojų skaičiaus didėjimą.

LN pagrindinio įėjimo durys atrodė labai apsinėtojusios. Nutarta senas duris perdirbti ir palakyti iki viso namo lauko išvaizdą bus keičiama.

LN Moterų būrelis, atrodo, jau ruošiasi menės atidarymui, kuris įvyks lapkričio mėn. 9 d. Menės įrengimo planai toje Lietuvoje K. Vanagas. Jo senutė 90 m. motina buvo atvežta į Vilnių su juo susitikti.

Taip pat neseniai iš Lietuvos grįžo P. Klimienė.

Kun. K. Grigaitis, kiek sustiprėjęs, išvažiavo 3 mėn. į Argentiną.

Daugelis tautiečių, kadaise buvusių Hanau pabėgėlių stovykloje, ruošiasi "Hanaviškių" suvažiavimui Chicago' n, Labor Day metu.

Daugelis lietuvių vankuveriečių vyko į Lietuvį Dieną, Winnpeg'e.

Nuosirdi ir energinga lietuvių veikėja p. Valiukienė, osuvažiavimui General Hospital, jau sveiksta ir grįžo namo.

Daugelis lietuvių vankuveriečių vyko į Lietuvį Dieną, Winnpeg'e.

Nuosirdi ir energinga lietuvių veikėja p. Valiukienė, osuvažiavimui General Hospital, jau sveiksta ir grįžo namo.

sudbury

Sudbury lietuvių žvejų ir medžiotojų klubas "Geležinis Vilkas" š.m. rugsėjo mėn. 1 d. V. Gudrūno ūkyje, rengia klubo narių šaudymo dėl pereinamosios taurės varžybas — pikniką.

Kviečiame narius ir visus Sudbury apylinkės lietuvius gausiai dalyvauti ir stebėti kam teks garbė būti geriausiu 1974 m. klubo šauliu bei laukinu pereinamosios taurės savininku.

Klubo Valdyba

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

P A D E K A

Mirus mūsų brangiai mamytei ir sesutei

a. a. ALDONAI KUZAITIENEI,

reiškiamie giliausią padėką visiems ją lankiusiems ligoninėje, bažnyčioje ir palydėjusiems ją į amžingą poilsio vietą.

Širdingai aciū klebonui dr. F. Jucevičiui už gražų paskutinį jai patarnavimą ir visiems už suteiktą moralinę ir materialinę pagalbą.

Dukte Rūta, sūnus Vidmantas ir giminės

Melonu buvo gyventi gražioje kareivinėse.

mavičius, Ambraziejus, Pustelninkas, Meižys, Jančys ir kiti. Visus išpūdžius rašiau, bet nelaimė – jie dingę prasi-
dedant II pasauliniam karui.

Kai Hitleris su Stalinu pasidalino prieš pat karą Pabaltijį, kada Lenkija buvo paklupdyta, Lietuvos valdžia ir kariuomenė stovėjo neutraliojoje pozicijoje, bet reikėjo kariuomenei budėti pasieniuose. Tokiu būdu rugsėjo pabaigoje su kitais šarvuotinkais su tankais atsidiuriu ties Vieviu-Kaišiadoriais, prie demarkacijos linijos, kur mūsų pasienio policija ir kariuomenė pasitiko tūkstančius Lenkijos karių. Tad išvykstam iš Radviliškio, per neapdairumą pamiršau visus savo dienoraščius ir nežinau kur jie dingę. Iš Vievio sugrįžau vėl į šarvuotinkų rinktinę. Karo dundesiai girdėjosi Lietuvoje.

ŠARVUOTINKAI Į VILNIŲ

1918–20 m. laikotarpyje, kai vyko kovos Vilniaus, Suvalkų, Seinų ruožuose, šarvuotinkai atliko daug žygių kautynėse, bet neteko skaityti, jog jie buvo pačiame Vilniuje. O štai, mums jaunuoliams, tokia proga pasitaikė, kai Sovietų Rusija (apgaulingu būdu) neva perleido Vilniaus kraštą ir sostinę Lietuvai, tuo pačiu įvesdama Trojos arklių mūsų žemę. Vėly 1939 m. rudenį tenka vėl iš Radviliškio vykti su tankų daliniu į Vievi, o iš ten jau į Vilnių. Mūsų kuopai vadovauja lt. Gaidamavičius. Vievyje tenka pabūti dar keletą savalių, iki Sovietai pasakė, kad galima Lietuvos kariuomenei žygiuoti į Vilnių ir kraštą. Užfiksuo-
tame brolių Motuzų filme mažiau mūsų tankistus ir tankus, (jų tarpe ir aš ten buvau), taip miela pamatyti mūsų šarvuotinkų žygių... Spalių paskutinės ir lapkričio pirmos dienos Vilniaus mieste ir žygyje, parade ir šventėje, pasiliko iš giliausių mano prisiminimų. Tik gaila, kad kokie trečiojo dienos, kur mes tankistai buvom prisiglaudę (Gedimino kalno papėdėje), lenkų kareivinėse, daug mūsų tankų netikėtai sudegė. Nelaimė įvyko dėl mūsų vieno kario su žibeline lempa valant vieną tanką, nuo kurios užsidegė dujos ir viskas per kelias minutes liko ugnyje, tik vos kelieta išliko sveikų. Mes šią nelaimę labai visi pergyvenome.

GAIZIŪNŲ POLIGONE

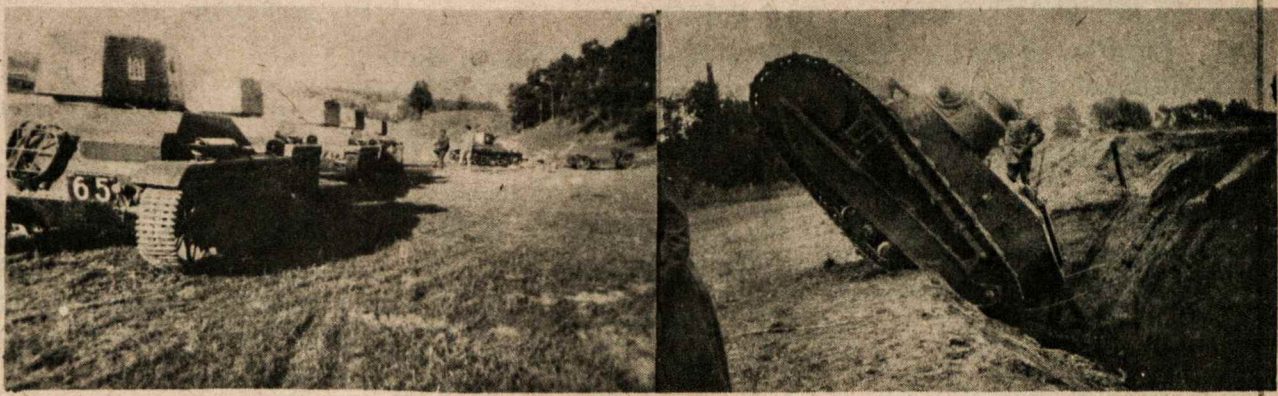
Kiekviena kariuomenės dalis, vasaros laike atlikdavo didesnius pratimus Gaiziūnų poligone, keletą mylių už Kėdainių miesto. Š. R. tankistai net su tankais atlikdavo įvairias kautynių pamokas, kariai turėjo progos pasimokyti ir gamtoje gyventi, dirbti ir tas būdavo labai naudingas. O kai būdavo kokie kultūriniai pasirodymai, ypač dainų, juokų, įvairių vaidinimų publiškai ir per radio, tai atrodė, kad visa tauta kartu juokiasi ir džiaugiasi, savo karius myli, juos visur sveikina, išleidžia ir pasitinka parvykstančius iš pratimų ar

V. Bačėnas All Seasons Travel, B.D.

2227 DUNDAS STREET W.,
TORONTO, ONTARIO

Visais kelionių reikalais
betkur pasaulyje skambinti

tel. 533-3531

Kairėje tanketė paruošta pratimams poligone, dešinėje-nugalėjusi kiltį.

poligono. Tai buvo labai glaudus ryšys tarp kariuomenės ir visuomenės, neveltui Ginklų fondą rėmė. Gaila, kad viskas nuėjo niekais ir mes, išmokę gerai kariauti, negalėjome nei kulkos paleisti į besiveržiantį okupantą. Kas kaltas? Tegu istorikai čia taria savo žodį, aš tik džiaugiuosi, jog mūsų karių patirtas gyvenimas Lietuvos kariuomenėje yra skaidriausiojo vaizduotės. Kariuomenė buvo kartu ir gera mokykla, auklėtoja valios; tos dvasios vedini ir dar šandien mums tebešvyti Gaiziūnų poligone linksni rytai.

ŠARVUOTINKAI Į VILNIŲ

1918–20 m. laikotarpyje, kai vyko kovos Vilniaus, Suvalkų, Seinų ruožuose, šarvuotinkai atliko daug žygių kautynėse, bet neteko skaityti, jog jie buvo pačiame Vilniuje. O štai, mums jaunuoliams, tokia proga pasitaikė, kai Sovietų Rusija (apgaulingu būdu) neva perleido Vilniaus kraštą ir sostinę Lietuvai, tuo pačiu įvesdama Trojos arklių mūsų žemę. Vėly 1939 m. rudenį tenka vėl iš Radviliškio vykti su tankų daliniu į Vievi, o iš ten jau į Vilnių. Mūsų kuopai vadovauja lt. Gaidamavičius. Vievyje tenka pabūti dar keletą savalių, iki Sovietai pasakė, kad galima Lietuvos kariuomenei žygiuoti į Vilnių ir kraštą. Užfiksuo-
tame brolių Motuzų filme mažiau mūsų tankistus ir tankus, (jų tarpe ir aš ten buvau), taip miela pamatyti mūsų šarvuotinkų žygių... Spalių paskutinės ir lapkričio pirmos dienos Vilniaus mieste ir žygyje, parade ir šventėje, pasiliko iš giliausių mano prisiminimų. Tik gaila, kad kokie trečiojo dienos, kur mes tankistai buvom prisiglaudę (Gedimino kalno papėdėje), lenkų kareivinėse, daug mūsų tankų netikėtai sudegė. Nelaimė įvyko dėl mūsų vieno kario su žibeline lempa valant vieną tanką, nuo kurios užsidegė dujos ir viskas per kelias minutes liko ugnyje, tik vos kelieta išliko sveikų. Mes šią nelaimę labai visi pergyvenome.

ATSISVEIKINANT SU ŠARVUOTINKŲ RINKTINE

Atšventus Vilniuje Vasario 16 d. šventę, tankistai dalyvavome paradoje P. Vileišio aikštėje ir vėliau dalis turė-

jom persikelti atgal į Radviliškį. Kai kurie tankai, nors ir apdegę, sugrįžo į dirbtuves, kur tada viršininku buvo kpt. Meižys. Kaip jis apgailestavo, net piktai barėsi, kodėl taip gražius tankus su-
deginom. Vilniuje išgyventos dienos man paliko tokį gylį išpūdį ir atrodė, kad Vilniaus istoriniai paminklai, Trakų pilis ir visas kraštas amžinai gyvens Lietuvos prieglobstyje; tačiau vilties neprarandau, tik dar teks laisvą Lietuvą su Vilniumi matyti. Taip, būdamas paskutinius mėnesius ŠR ir jau mokindamas kitus būti gerais kariais, atėjo laikas atsisveikinti. Mjr. Jančys, vienoj paskaitoj mums dar dėstė, kad Lietuva užpiko daug tankų iš Čekoslovakijos. (Jis tik per Švediją sugrįžti galėjo). Troškome juos dar pamatyti, bet karas vis plėtėsi ir mūsų tankai liko nepristatyti.

Išleidžiant kpt. Ambraziejus, kuris karui siaučiant buvo pabėgęs į Švediją, bet švedų gėdingai išduotas) surengė puikias išleistuves, su šokiais, dalyvaujant vadams. Graudu buvo palikti pamiltą Š. R. ir atsisveikinti su draugais. Daug mūsų šarvuotinkų nebėra gyvųjų tarpe, daug jų nukankinti Sibire, kiti net kovoję Italijoje, treči išėjo su partizanais, ketvirti išblaškyti po platų pasaulį. O kur mūsų šarvuotinkai, tankai? Vieni sovietai težino, kai jie likvidavo. Yra žinių, kad Sovietai dalį Lietuvos kariuomenės ginklų siuntė Šiaurės Korėjai, kur US lietuviai kariai užtikę Lietuvos ženklus iš paimtų karo fronte P. Korėjoje. Manychiau, kad yra šarvuotinkų šiaurės, kurie puikiai žino, kaip pasielgę Sovietai su mūsų ginklais, tik kažin kodėl niekas nesiima aprašyti?

Pharmacie BRONX PARK Pharmacy

LEO RATNER, B.P.H. L. PH.

NIKO NEKAINUOJANTIS IR GREITAS

PRISTATYMAS

VEIKIANTI PAŠTO ĮSTAIGA

7576 CENTRALE - LASALLE - 365-0770

Jony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTŲNOS

SUKAKTUVES MAŽAMEČIAUS

ĮVAIRIUS PROGOS

TEL. 525-8971

T. Laurinaitis

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q.

601 St. Jean Road.

Tel. 695-3823

- Atsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Deigalai, tepalai, padangos ir kita
- Montrealiečiams lengvai pasiekiamą greitkelio Nr. 40 arba Nr. 20.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 George Street
LaSalle, Que.

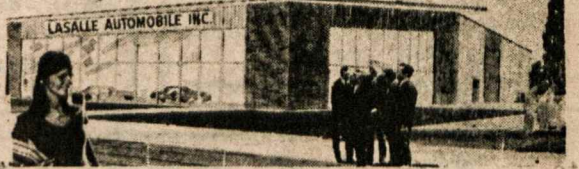
- Taisydas ir dažymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral firmos snowmobile ir Moto firmos snowblower ir taip pat motorinės valty.

TEL: 366-0500, 366-4203

Sav. G. Desrochers

366-7818

P A R D A V I M A S

IMPERIAL - CHRYSLER - DODGE - CHARGER
CORONET - CHALLENGER - SWINGER - DART
Camions DODGE Trucks

7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.

Mechanizuotas ratų ir kitų dalių reguliavimas.

Išorės (Body) taisymas ir dažymas naujame

garaze ir moderniomis priemonėmis. Kreipkitės

De La Verendrye prie Lapierre, tel. 365-3364.

LAURENT DAIGNEAULT

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LASALLE

TEL. 366-7281

*****

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisydas ir dažymas
- Dukl, padangos ir baterijos

Pardavimas gazolino ir alyvos - lietuviams nuolaida.

Savininkai: V. Sužinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Šarvuoti tankai įrieda į Vilnių 1939 m. Trečiame tanke šūį eliuotų autorius.

CFMB

LIETUVIŠKA RADIO
PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENA TREČIADIENI, 11 VAL. VAK.

PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVEJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeluoju
- Vasaros laikui saugojimas

(Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Laperat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q.

Įvairi industrinė ir komercinė statyba ir dizainas. Darbas atliekamas sėkmingai ir prieinamomis kainomis. Taip pat INTERNATIONAL dažų išpardavimas - tel. 366-6237/3896

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti

įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai, Izoliacija, Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

9. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Jetté & Frères

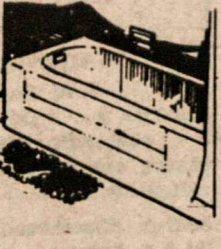
VISKAS MODERNIEMS NAMAMS

Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrenginiai. Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Atstovaujame - Hydro-Quebec išnuomavimui karšto vandenstiekių. Veltui įkainavimas.

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating Contractors.

140-2e AVENUE - 366-0330

Nepriklausomos Lietuvos AKCIJŲ VAJUS

AKCIJŲ ĮSIGIJIMO TĄSA: ta \$ 5,180.

140. Dalmantas Jonas vajas Vsiems įsigijusiems akcijoms pradžioje išigijo 4-ąją akciją. Jis yra nuoširdus visokerio - bos vardu ir maloniai prašau patalinti lietuviškai veidui.

141. Dalmantas Jonas išigijo pirmąsias dvi akcijas, nuo - širdžiai norėdamas paremti laikraščio išlaikymą.

142. Giris - Norvaiša Leo - nas, turėdamas 6 akcijas, iš - gijo dar 10. Iki šių metų še - rininkų susirinkimo jis yra buvęs NL B-vės pirmininkas. Jis atkreipė rimtą dėmesį į ši vajų ir stiproai papildė turimų akcijų skaičių.

143. Montrealio Žvejų ir Medžiotojų klubas NIDA, iš - gydamas 3 akcijas, parodė kaip organizacija, nuoširdų solidarumą. Klubas NIDA at - kreipia montrealiečių dėmesį kas met surengdamas Jaunų - jų Talentų pasirodymą ir ne vieną išvyką meškeriojimui bei medžiotojimui.

Numatytam \$ 20,000 va - jui iki dabar jau yra surink -

atsiliepti kitus.

J. V. Stankaitis NL Spaudos B-vės Ugdymo Reikalams narys.

LANKOSI TĖ VAS K. PEČKYS Rugpjūčio mėn. pradžioje iš Čikagos į Aušros Vartų pa - rapiją porai savaitių atostogų yra atvykęs buvęs klebonas Tėvas K. Pečkus, S. T. Ta - proga žada apžiūrėti per tą laiką gerokai išprogresavusį Montrealį ir atlankyti savo bičiulius Montrealyje.

Iš atostogų sugrįžęs į Chi - cago, ruošis persikelti į Cleve - land'ą.

• Kitą sekmadienį, rugpj. m. 25 d. 12 v. Dainavoje bus pa - maldos prie A. Lapinų vasar - vietės. Dainaviečiai ant pa - rapijos sklypo pastatė kryžių ir stalą. Menininkai ruošia ir projektą pamaldoms pastogei - pastatyti. Visi apylinkių lie - tuviai klebono kviečiami į pa - maldas.

"NEPRIKLAUSOMA LIETUVA" naujam skaitytojui tik už \$5.00 metams!

Prašome išskirti ir prisiusti su virš nurodytu prenumeratos mokesčiu.

(Pavardė ir vardas)

(Tikslus adresas)

• Pas L. ir V. Stankevičius svečiavosi Algirdas ir Rūta Giršai iš Toronto, ir Kazys Brazauskas iš New York'o.

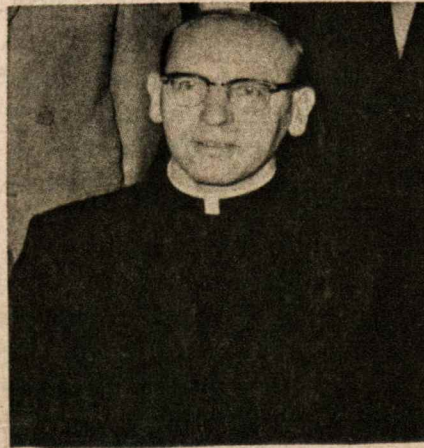
• Vytauto Jonyno brolis Kęstutis savaitę svečiavosi Montrealyje.

• Buvęs montrealietis Leo - nas Barauskas su žmona ir jaunesniu sūnum lankosi Montrealyje, atostogaudamas pas seserį T. Čipkienę.

• Janina Rukšėnienė, M. Pu - žauskienė ir Butvilaitis iš Ka - lifornijos, lankėsi Montrealyje.

• Liepos pradžioje, New York'e, mirė Jonas Gasiūnas 81 m. amžiaus. Jis buvo il - gametis "Laisvės" savaitra - ūčio redaktorius.

• Montrealį aplankė Vilga - liai ir Našlūnai iš New York'o. Vienužinskai iš Chicago's, Še - tuviai klebono kviečiami į pa - mogai iš Sudbury.

Kun. Jonas Gaudzė

ISTEIGĖ VIENUOLYNĄ Montrealio lietuviškos ra - dio programos išlaikytojai L. ir V. Stankevičiai buvo išvy - moksus, dirba Mac Gille Vray kę atostogų į Meksiką. Ten jie Co, kur specializuojasi. Numa - aplankė montrealietį kun. Jo - to gauti diplomą Mc Gill uni - versitete.

jo paties įsteigiam vienuoly - niui, pavadintam "Stebuklingo - ji Meksikos Marija". Jame jau gyvena 7 vienuoliai iš į - vairių pasaulio kraštų. Jie miega ant plikų lentų, gyvena iš kuklių apylinkės gyventojų aukų. Kun. J. Gaudzė esąs pa - tenkintas tokia naujakuryste. Savo įsitikinimu, kad ten Ma - rija yra tikrai pasirodžiusi, jis villasi paveikti mekskie - čius.

• Ši sekmadienį "Neringos" jūrų šaulių k-pos gegužinė.

REIKALINGAS TARNAUTOJAS

"LITO" Aušros Vartų skyriui reikalingas nuolatinis tarnautojas ar tarnautoja. Pirmenybė žodžių ir raštu mokantiems prancūzų kalba. Informacijų reikalui kreiptis į "Lito" vedėją - tel. 766-5827.

P. Rudinskas
Vedėjas

ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS PRANEŠIMAS

MONTREALIO LIETUVIŲ LI - TUANISTINĖ MOKYKLA PRA - DEDA DARBA Š. M. RUGSĖJO MĖN. 14 D., 9 V. RYTO, TOSE PAČIOSE PATALPOSE / St. Hubert ir Cherrier gt. kam - pas/.

MOKYKLINIO AMŽIAUS VAI - KUS PRAŠOME REGISTRUO - TI PAS M-KLOS VEDĖJĄ M. JONYNIENĘ, 489-2106, ARBA ATVESTI TIESIOG Į MOKY - KLĄ!

MOKYKLOS VADOVYBĖ

• Andrius Jonynas, baigęs Lietuvos mokyklą, mokslus, dirba Mac Gille Vray kę atostogų į Meksiką. Ten jie Co, kur specializuojasi. Numa - aplankė montrealietį kun. Jo - to gauti diplomą Mc Gill uni - versitete.

• Tėv. St. Kulbis, išbuvęs Ro - muvos stovykloje kapelonu, sugrįžo į Montrealį. Ontario lietuvių skautų buvo apdov - notas stula, išaušta lietuviš - kais raštais ir skautiškomis emblemomis.

• Praėjusį šeštadienį susi - tuokė Aldona Juodkojytė su E. P. Barisa. Prieš tai šeštadienį susi - tuokė Violeta Adomonytė, Jo - no Adomonio ir Janinos Vie - nužinskaitės dukterė.

PAKEIČIAMAS LAIKAS

Liudo Stankevičiaus vedama lietuviška radijo programa per CFMB stotį, nuo rugsėjo 3 d. bus girdima kiek - vieną antradienį nuo 10,30 val. iki 11 val. vakaro.

Esant patogesniai laikui radijo klausytis, pusvalandžio vedėjas kviečia visus jame skelbtis į įvairių sukaktuvių - šeimos švenčių - minėjimų ir verslo reikalais.

• Leonas Gureckas, Montreal West Automobile Co. pardavi - mo manageris jau sugrįžo iš atostogų. Lietuviai kreipkitės, jis ir vėl mielai jums patarnaus.

PCR Windsor'o geležinkelio stotis, Montrealio miesto centre, kurios pastatas jau parengtas nugriovi - mui.

GALVOJATE PIRKTI AR PARDUOTI? NAMAI - APARTMENTAI - ŽEMĖ - PASKOLOS

D.N. BALT - BALTRUKONIS
Sylka Realities Inc.
445 Jean Talon West, Suite 305,
Tel: 273-3442, 273-9181, 737-0844.

Foto E.M.L.S. Sistema.

PIRKTI AR PARDUOTI NEKILNOJAMĄ TURTA PADĖS JUMS

V. Peteraitis
353-9960 / Namų 721-0614
UNITED TRUST REALTIES
7995 Blvd. Les Galeries. D'Anjou, P.Q.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA
6695 - 35th Avenue, Montreal 409
TEL. 727-3120 Namų 376-3781
Agentūra veikia nuo 1945 m.
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Komerčio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

MONTREAL WEST
AUTOMOBILE

Pontiac ★ Buick ★ Astro

• NERIBOTAS PASIRINKIMAS VARTOTI IR NAUJŲ AUTOMOBILIŲ!
• NESITIKĖTINAI GEROS SĄLYGOS AUTOMOBILIUI ĮSIGYTI!
• MŪSŲ FIRMA NUOŠIRDŽIAI, IR SU ĮŠIMTIMI JUMS, PASITARNAUS!

• UŽEIKITE ĮŠITIKINKITE Į PASINAUDOKITE!

PASIKALBĖKITE SU
Manageriu
LEO GUREKAS

11 WESTMINSTER SOUTH 489-5391
(At the end of Sherbrooke Street West)

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija

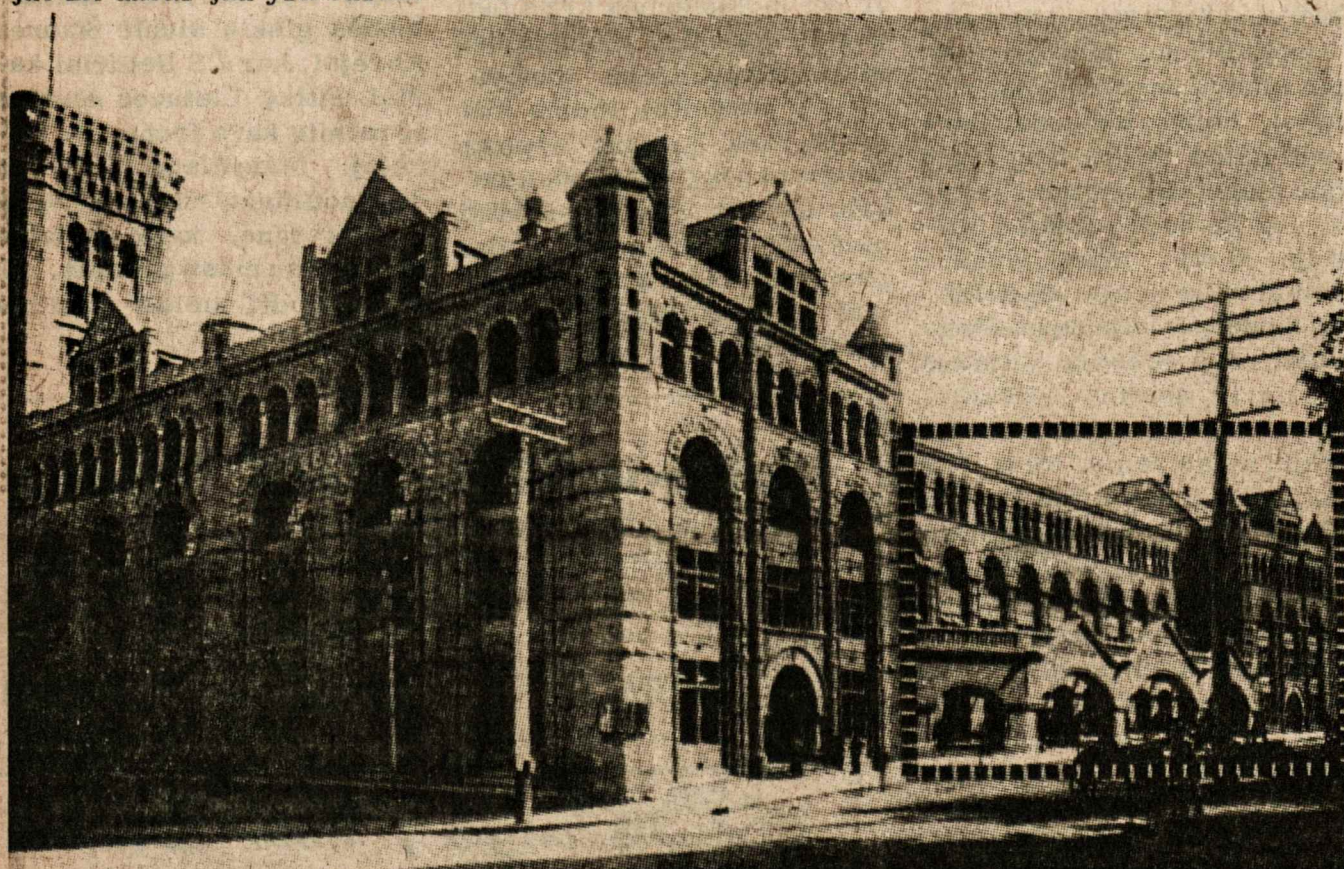
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8,
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:
Einamąsias - 6.0%
Taupomąsias - 8.75%
Term. ind. 1 m. 10.0%
Term. ind. 2 m. 9.5%
Term. ind. 3 m. 9.0%
DUODA PASKOLAS:
Asmeninės 11.5%
Nekiln. turto 11.0%
Ceklių kredito 12.0%
Investicijoms nuo 11.5%
Duoda nemokamą gyvybės apdrau - Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000
dą iki \$2,000 už taup. s-las sumas. už paskolos sumą.

Kooperatyvinė namų (iki 4 butų) ir namų inventorių apdrauda.
Kreipitis: Gil Constantini, C.I.B., Quebec Credit Union League,
17 Ronald Drive, Montreal West 263. Tel. 487-5820.

KASOS VALANDOS
1465 De Seve St. pirmadieniais, antradieniais ir treči - dieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 d. iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius sa - valtgalius.
3907-A Rosemont Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

PHARMACIE
Gagnon

ROBERT GENDRON LPH. PROP.

7626 CENTRALE LASALLE

366-9742

ATIDARA NUO 9 VAL. RYTO IKI 11 VAL. VAKARO

VIETA GERAI PASIEKIAMA IR PRIEINAMOS KAINOS.

DR. V. GIRIUNIENĖ
Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
MONTREAL
TEL. 255-3535

Dantų gydytoja
DR. A. O. JAUGELIENĖ

1410 Guy St. pirmos aukštas,
11-12 kambarys
Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Maliska
Dantų gydytojas

1440 rue Ste-Catherine Ouest
Suite 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528

ADVOKATAS
R. J. Isganaitis B.A., B.C.L.

Insurance Exchange Building
276 St. James Street West,
Suite 525, Montreal, P.Q.
Tel: 842-1126, namų 678-3660

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., E.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Suite 215, Montreal 109, Que.
Tel. 931-4024

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1430

ADVOKATAS

J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.